Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советеи Министрий Советеи орган

(«СВЕТ»)

Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

64 (4505). | ШОАТТА, 29 МАЙ, 1971 шу. | Мах 2 кеп. | Газет арадувл 1923 шера денз

ЧЕХОСЛОВАКЕ КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ XIV СЪЕЗДАГА

Деза новкъостий!

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето дег тIара моаршал дайт Чехословаке Коммунистически парте XIV съезда делегаташка. Чехословацки Социалистически Республика берригача коммунисташка, къахьегамхошка. ЦIенача дег тIара лов тхона съезда балха тIа оаш доккхий толамаш дахар, оаха дIакхайкаду, партерен мехкарен гIулакхаш дIахо тоадара, болхлой класс, ахархой халкъа интеллигенци Чехословаке Коммунистически партена гоннахьа кхы а чIоагIагIа кхотаяра цун решенеша новкъостал дергдолгах тхоаш дог тийша хилар.

Шун доттагIийи цхьоагIонхойи хиларах тарра, оаха доккхал ду, социалистически Чехословаки КПЧ кулгалца хIанзара экономика, хьалха латта техникеи культуреи йолаш бола дунен тIа чIоагIагIа дегIадаьхкача мехкех цаI а хинна дIаэтта хиларах. Социалистически отношенеш массе оагIорахьара чIоагIъелга вIаштIехьа а доахаш, шун парте чIоагIа лард йолл общественни производствана интенсификаци яра. хIанзарча Iилманен техниканен карагIдаьннарех бизза пайда эцара, къахьегамхой вахара хьал тIа-тIа лакхдара.

Марксисташа - ленинцаша бе боаггIача тайпара мах бу укх тIеххьарча шерашкарча халача тохкамех сийленца чакхбаьннача империалистически реакце оагIув хьаллоацаш хиларах пайда эцаш хинна аьттехьарен антисоциалистически низаш дохадьча, паргийни мугIарий цхьоагIо чIоагIъяьча, КПЧ кулгалдара роль юхаметтаоттаяьча чехословацки коммунистий деналеи къонахчалеи. Цудухьа бокъонца хила доагIаш хIама да, 1948 шера революционни феврало биллача новкъа гIолла дIахо а аха лаьрхIа шоаш хилар хьинар ца кходеш къахьегарца, социализма ялеалашта мутIахьа хиларца хьахьокхаш болча ЧССР къахьегамхоша парте политика къобалъеши хьаллоацаши хилар.

Советски коммунисташта чIоагIа дика хет. ЧССР вежарашха долча кхыча мехкашца цхьана даим социалистически пачхахьалкхений дунен содружество чIоагIъяра тIехьа латташ, Варшавски Договора организаценеи Экономически ВIаши новкъостал дара Советеи хьинаре дакъа лоацаш хилар. Пролетарски интернационализмана тешаме йолча Чехословаке Коммунистически парте доккха дакъа лоац дунен коммунистически болам, дерригa антиимпериалистически низаш кхотадара юкъе. Ший арахьарча политике машара, къаман лоIама, социальни прогресса гIулакх чIоагIгIа хьаллоаттадеш йолча КПЧ дунен халкъашта юкъера сий тIа-тIа дукхагIа лакхлу.

Деза новкъостий! Советски халкъо лаккха мах бу социализми коммунизми бахьан долаш лоаттабеча къовсаме хьашташи лерхIараши цаIаш хиларо вIашагIхеттача вай партештеи пачхахьалкхенаштеи юкъе эттача вежарийи доттагIалени гIулакхий. Шерагара шерага массе оагIорахьара дегIаух Советски Союзаи Чехословацки Социалистически Республиканеи юкъе беркате цхьана леладу гIулакхаш. Советски Союза Коммунистически парте дIакхайкаду, советско - чехословацки гIулакхаш дIахо а шердеи кIоаргдеи, вай партейи мехкийи йохаргIоаца цхьоагIо чIоагIъе лаьрхIа ше хилар.

Чехословаке социализм дIахо дегIайоалаяр, шоай даьхе тоаяр духьа, чIоагIа машари дунен халкъашта юкъера кхерамзлеи бахьан долаш лоаттабеча къовсаме керда хIамаш карагIдувлалда ЧССР коммунисташта, берригача къахьегамхошта.

Даькъала хийла Чехословаке Коммунистически парти — социализм бахьан лоаттабеча къовсамерча болхлой класса, дерригaча чехословацки халкъа низ бола авангард!

Даькъала хийла дунен социалистически содружества цхьоагIои кхотаялари!

Даим дахалда советски чехословацки коммунисташта юкъера, Советски Союзеи Чехословацки Социалистически Республикан халкъашта юкъера дохаргдоаца вежарашха дола доттагIал!

Даькъала хийла марксизм - ленинизм — вай ерригача котало-ний байракх!

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ.

ПРАГА КЪАХЬЕГАМХОША СОВЕТСКИ ХАЛКЪАГА ДАЙТА ПИСЬМО

Деза новкъостий, деза доттагIий!

Чехословаке Коммунистически парте XIV съездо болх беча деношка Прага-9 болхлой районе КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Леонид Ильич Брежнев керте ьаттача вежарашха йолча Советски Союза Коммунистически парте делегацега моаршал хатта гулденнача оаха, Чехословацки Социалистически Республика столица предприятей болхлоша, къахьегача интеллигенцей кагирхойи викалаша дег тIара вежарий моаршал дойт социализма сийлахь-боккхача мехка къахьегамхошка, дерригача советски халкъага!

Ер шу чIоагIа деза да тхона, чехословацки коммунистштеи тха республика берригача къахьегамхоштеи. Оаха белгалдоакх Чехословаке Коммунистически парте 50 шу дизар, Оаха итогаш ю тхоай къахьегача халкъо парте хьалхленца чехословацки доазол дехьарчеи буржуазена духьал, гитлеровски фашизмана духьал, социалистически общественни строй оттаяра толаме лоаттабаьча къовсама.

Тха къаман паргIато юхаметтаоттаяро, тха паччахьалкхе йолаш хиларо ше а, тха мехка социализм хьалъяра берригача леламо харцде йиш йоацаш бакъъяьй низ болча Советски Союзаца айхха вежарашха цхьоагIо йоацаш Чехословаке халкъашта е паргIато а, е лоIам а, е социализм а хила йиш ца хилар кхетадеш долча тха халкъа уйла.

Из нийса хиларах тхо кхы тIа а тешадаьд дIадахача дукха гаьна доланза долча шерий опыто, правооппортунистически антисоциалистически низий блоко тха мехка дунен халкъашта юкъерча реакце новкъосталца тха социалистически паччахьалкхев лардашта шоашта духьал гучча-хьа къовсам болабаьча хана.

Аьттехьарча низаша ерригача средствоех пайда ийцаб националистически антисоветски истери йоаржаяра, бIехдаьд тха халкъо итташ шерашка шоай дегашка лоаттадаь цIенеи тешамеи мел дола хIама.

Оаха Советски Союза Коммунистически партенеи советски халкъан баркал оал чехословацки коммунисташтеи болхлой классаи цар вежарашха даь интернациональни новкъостал бахьан долаш!

Дукха ха йоацаш чакхъяьннача советски коммунистий XXIV съездо цIаьхха а бакъдир. Советски Союз хIанз социалистически мехкаша, болхлойи коммунистически партеша меттел, дерригача кхыча демократически прогрессивни низаша а кот гIортолга е йиш йолаш йола низ бола дунен держава хилар. Пролетарски интернационализма принципаш толар, дерригaча дунен тIарча къахьегамхой кхела хьалхара бехктокхам къаьгга хьагойзар а хинна дIаэттай съезд. Тха мехкарча къахьегамий халкъо доккхал ду Советски Союз керте а йолаш керда нийсхон социалистически общество хьалъеш доакхача социалистически мехкий дезалех ше хиларах!

КПЧ XIV съездо харцде йиш йоацаш тешал ду берригача къахьегамхошна оагIув оагIох а теха болха тха коммунисташ шоай дерригa низаши хьинари Чехословацки Социалистически Республика дIахо массе оагIорахьара дегIайоалаяра, дерригача дунен тIа социализми коммунизми котъяккхара гIулакха дIалала бокъонца лаьрхIа хилара.

Даькъала хилда чехословацки советски халкъий чIоагIеи дохаргдоацеи доттагIал!

ДегIа а ухалда, чIоагI а лулда чехословацки советски коммунисташа вежарашха цхьана леладу гIулакхаш!

Даим Советски Союзаца хургда, хIаьта кхыча тайпара из хург а дац!

1971 шера 27 май.

Прагера къахьегамхой.

Прага-9.

ХАЛКЪА ГIУЛАКХ БАХЬАН ДОЛАШ АХ БIАЬ ШЕРА ЛОАТТАБАЬ КЪОВСАМ

ПРАГА, 27 май. (ТАСС спец. корр.). Чехословаке Коммунистическа парте ах бIаь шера хьабена никъ. къахьегача халкъа гIулакх бахьан. социализм бахьан цо лоаттабу къовсам къаьгга а образно а хьахьокх ЧССР столицерча йоккхагIйолча выставочни зале хьайийллача «КПЧ 50 шу» яхача выставка экспозице. Укхаза хIанзале а ах миллион гаргга саг хиннав.

Тахан «КПЧ 50 шу» яхача выставке хиннай чехословацки коммунистий парте XIV съездо беча балха юкъе дакъа лоацаш йола КПСС делегаци.

Делегацена керте латта КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Л. И. Брежнев, делегаце членаш: КПСС ЦК Политбюро член, КПСС Московски горкома хьалхара секретарь нов. В. В.

КПСС ДЕЛЕГАЦИ «КПЧ 50 ШУ» ЯХАЧА ВЫСТАВКЕ ХИЛАР

Гришин, КПСС ЦК Политбюро член, Украина Компарте ЦК хьалхара секретарь нов. П. Е. Шелест, КПСС ЦК секретарь нов. К. Ф. Катушев, КПСС ЦК член, КПСС Свердловски обкома хьалхара секретарь нов. Я. П. Рябов, КПСС ЦК член, ЧССР-ера СССР посол нов. С. В. Червоненко чIоаггIа хьашт долаш хьежар выставка разделашкеи къаьсткъаьстача стендашкеи.

Советски хьаьший хьежар КПЧ хьаярах, буржуазни республика йолча шерашка цо баьча революционни балхах. чехословацки коммунисташа фашистски оккупацена духьал лоаттабаьча къовсамах ма дарра дувцаш долча дуккхача документашка. сурташка, кхыча экспонаташка. Экспозице тIа хьахьекхал 1948 шера февралера къахьегамхой котало вIаштIехьъяккхара КПЧ-ес чаккдаька гIулакхаш, Чехословаке социализм хьалъяра, Советски Союзацареи кхыча социалистически мехкашцареи доттагIал чIоагIдара парте лоаттабаь къовсам.

Выставкага хьожача хана КПСС делегацена улувбаьнна бар КПЧ ЦК Президиума член, КПЧ ЦК секретарь В. Биляк, КПЧ ЦК Президиума член, КПЧ Пражски горкома хьалхара секретарь А. Капек.

Сийлахьча хьаьший Книга тIа советски хьаьшаша йоазув дир: «Чехословаке Коммунистически парте 50» яхача выставка къаьгга хьахьокх чехословацки коммунисташа ах бIаь шера хьабена никъ. Дог теша а деш хьахьокх цо, болхлой класси цун денале авангард — Коммунистически партии Чехословаке къахьега халкъ капитализми реакци эша а яь исторически котало яккхарга, керда социалистически общество хьалъярга дига хоадамболлаш бола низ а хинна дIаэтта хилар.

ЧулоацаМ деналерча классови солидарностах, Чехословакеи Советски Союзеи халкъашта юкъерча доттагIалах—бIаьш шерашка дахаргдолчеи чIоагIлургдолчеи доттагIалах латташ я выставка.

Ший XIV съезда решенеш кхоачашъеча цо хьаккхайкадаь «Ленински наькъагIа — дIахо вай социалистически даьхе дегIайоалаярга» яха лозунг чакхдоаккхача Чехословаке сийлахьча Коммунистически парте доккхий толамаш дахар лов тхона.

КПЧ XIV съезде ена КПСС делегаци».

РЕСПУБЛИКА ПРОМЫШЛЕННОСТА БОЛХЛОЙ КОТАЛО

Шерра социалистически яхь йоаржаьча Нохч - ГIалгIайчеи промышленни предприятей коллективаша ханал хьалха. 28-ча мае кхоачашъяьй продукцена реализаци яреи керттера изделеш арахецареи укх шера хьалхарча пхе бетта план. Ер бутт чакхбалалехьа мехкдаьттеи гази йоахача управлене республикерча заводий. фабрикай коллективаша планал совгIа арахецаргья массехк миллион сома маьха продукци. 1970 шера хьалхарча 5 бетта арахийцачул 9 процент дукхагIа продукци арахийцай укх шера цу юкъа.

1970 шера хьалхарча пхе бетта даьккхачул дукхагIа мехкдаьтта, газ. мехкдаьтта продукташ. мехкдаьттаи химеи продукци. болат. мехкдаьтта аппаратура. электроподстанцеш, мебель, кондитерски изделеш, колбасно-ветчинни изделеш. кхыйола продукци яьккхай укх шера цу юкъа.

Социалистически яхье хьалха латт «Октябрьнефть», «Сунжанефть» мехкдаьттеи гази йоахача управлене коллективаш. Ханал лиика хьалха пхе бетта план кхоачашйир Грозненски химически комбината, А. Шерипова цIерагIча Грозненски нефтемаслозавода, Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода. нефтегазови управлене. электромеханически завода. нефтехимзапчасть, электроприбор заводий. Малгобекски кирпичи еча завода. Назрановски маьхк еча завода. Грозненски Шелковскойи мехлесхозий, Назрановскийи Веденскийи лесхозий. кхыча предприятей коллективаша.

Экономически стимулировани чIоагIъярах, къахьегам кхетамца вIаштIехьбаккхарах, халача производственни процессашта механизаци ярах дикагIйола технологи производствана юкъе ихахьярах рационализаторскийи изобретательскийи болх тоабарах, производственни мощностех дикагIа пайда ийбарах, къахьегама овсарле лакхъяра пхе бетта задани тIехкхоачашъяьй. Ерригa республика хьайийцача 1970 шера хьалхарча пхе бетта хинначул 9 процент лакхъеннай къахьегама овсарле укх шера цу юкъа.

Уж толамаш кхы а дикагIа хилийтара 9-ча пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра лакхара социалистически декхараш тIа а ийца хьинаре къахьегаш ба республикерча промышленни предприятей болхлой.

ОАГIУВ ОАГIОХ А ТЕХА ЦХЬАН МУГIАРЕ

ПРАГА, 26 май. (ТАСС спец. корр. Н. Колесов, Б. Краевский). ЧССР столицерча Ю. Фучика цIерагIча культуран салаIарен паркa съездий Дворецe дIахо болх беш я Чехословаке Коммунистически парте XIV съезд.

Селхан сайрийнарча заседане КПЧ Центральни контрольно - ревизионни комиссе доклад йир цун председатела М. Якеша.

КПЧ ЦК отчетни доклад хи КПЧ Центральни контрольно-ревизионни комиссе докладахи прениш йолаелар съезде.

Iуйрийнарча заседане председателал деш волча КПЧ ЦК Президиума члена И. Ленарта къамаьл де дош делар. 1971—1975 шерашкарча КПЧ экономически политика керттерча лостамий хьакъехьа доклад яьча КПЧ ЦК Президиума члена, ЧССР правительства Председателa Л. Штроугала.

Председателал деш волчо къамаьл де дош лу КПСС ЦК Генеральни секретара новкъост Л. И. Брежнева.

Чехословацки коммунистий съезда делегаташеи хьаьшашеи царца хьоашал долаши хилар белгалдоаккхаш Чехословаке Коммунистически парте XIV съезда совгIата советски художника Овечкин Николая дилла сурт дала а. Сурта тIа ва 1912 шера эрсий большевикий исторически Пражски конференци йолча деношка Прага улица тIа вола Владимир Ильич Ленин.

Цу сурто дагадоханйталда вежарашха дола гIулакхаш, советски чехословацки коммунисташ дуккха шераш хьалхагIа денз къахьегамхой паргIатои иразн бахьан, социализми коммунизми котъяккхара лоаттабеча юкъарча къовсаме вIашагIбуззаболийташ хьаена низ бола цхьоагIо!

КПЧ XIV СЪЕЗД

ЧIоагIа дIаьхдаь тIоараш а дегташ тIайишар КПСС делегацеэ керте латтар. Берригаш а хьалгIоътт. Ловцаш доах: «Даькъала хийла КПСС», «Даькъала хийла Советски Союз!», «Ура!».

«Новкъоста Л. И. Брежнева лаьча къамаьлага чIоагIа уйла тIаяхийта ладийгIар, дIаьхдаь деттаза тIоараша цкъа санна дуккхаза а юкъагIаьхар из. Къамаьл чакхдоаллаш аьнна дешаш ура а гIайтта, массане а цхьатарра тIоараш а детташ тIайицар зало. Делегаташеи хьаьшашеи скандировани ю: «Даькъала хийла КПСС!», «Даькъала хийла Советски Союз!».

— Мукъаба сона, — йоах нов. Л. И. Брежнева — Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето тIадилла хоза гIулакх кхоачашде а советски коммунистаща чехословацки коммунисташ чIоагIа лоархIаши.

ГулбеннараЩа чIоагIа детташ тIоараш, а долаш нов. Л. И. Брежнева президиумага дIалу КПСС ЦК КПЧ XIV съездага дайта моаршал. Зале юха а цхьатарра чIоагIа дIаьхдаь тIоараш тох. Съезда делегаташа скандировани ю: «Даькъала хийла КПСС!», «ДоттагIал!», «Даим — Советски Союзаца!».

НОВКЪОСТА Л. И. БРЕЖНЕВА ДАЬ КЪАМАЬЛ

Деза чехословацки доттагIий!

Новкъостий!

Вежарашха йолча парте хIара съезд — йоккха а дуккхача хьале хьаькъал луш а йола событи я коммунисташта. Цхьабакъда, Чехословаке Коммунистически парте XIV съездо шеко йоацаш къаьстта лоархIаме моттиг дIалоац шун партеи халкъеи вахаре санна, иштта ерригача вай социалистически содружества, дунен коммунистически болама вахаре а.

Укх съездо чаккйоаккх социалистически Чехословаке историе чухь чIоагIа цIенхашттаи беххтокхамеи йола этап. Цунах йизвача бокъонагIа ала йиш йолаш да, из ЧССР-е социализма мовстагIий эша а баь котало яьккха съезд социализм тенна съезд я аьнна. Миллионаш бола къахьегамхой шийна гонахьа кхота а беш, шун парти ший йийтталагIча съездага еяй. лаккха айяь низ бола марксизма - ленинизма байракх, социалистически интернационализма байракх а яхьаш.

Вайна массанена а еза йола юбилей йолча ханна нийсъеннай шун съезд. Шовзткъе итт шу дизад Чехословаке Компарте — Чехеи Словакеи болхлой класса а берригача къахьегамхой а тохкамах чаккхьяьннача марксистско - ленински деналеча авангарда. Коммунисташа — шоай халкъа дикагIа болча къонгашеи мехкарашеи Даьхен паргIатои иразн бахьан долаш, социализм бахьан долаш шоай са ца кходеш лоаттабаьча къовсамца белгалдаьннад уж шераш. Шун парте, шун мехка берригача патриоташа доккхал де йиш йолаш сийлахь, денале никъ баьб.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета цIерагIа, миллионаш болча советски коммунистий цIерагIа ер башха-дика юбилей оаха цIенача дег тIара даькъала юш шун а шуга гIолла Чехословаке берригача коммунистий а, деза новкъостий делегаташ. ЦIенача дег тIара лов тхона шоай социалистически паччахьалкхе массе оагIорахьара тоаяр духьа, шун халкъий вахар дIахо тоадар духьа, берригача коммунистий юкъара гIулакх — сийлахь-доккха машара паргIатон, социализма гIулакх бахьан долаш лоаттабеча къовсаме оаш керда доккхий толамаш дахар!

Оаха, КПСС викалаша КПЧ Центральни Комитета баркал оал тхоаш шоайцига хьехарах, гIад а даха дакъа лоац оаха шун съезда балха юкъе. Советски коммунисташа дег тIара сий ду шоай чехословацки вежарийи соратникийи. Партийни делегацеш шоайла дIа а хьа а съездашка ахар — из дохаргдоацача, вай партеши халкъаши вIашагIхоттадолийтача доттагIала белгалонех цаI я.

Чехословацки советски коммунистий чIоагIача йошала историена юкъе дуккха оагIош я Владимир Ильич Ленина цIераца ювзаенна. Сийлахь-боккхача Октябрал а хьалхагIа чIоагIа гIулакхаш леладаьд Ленина Чехеи Словакеи хьалха латтача деятелашца. Из дег тIара гIадваха хинав Чехословаке Коммунистически парти хьахиларах. Новкъосташха Ленина хьехам телар, Богумир Шмералаца, Антонин Запотоцкеца, Карел Крейбихаца кхыча чехословацки коммунисташца из вIашагIкхеташ хинна хилар исторически лоархIаме хиннад КПЧ — чехословацки болхлой класса денале авангард хьахилара.

Тха мехка коммунисташа, советски наха сий ду шун парти эггара хьалха хьалъяьрий. Шоана, санна тхона а еза я чехословацки дунени коммунистически болама гIоравьннача деятела, советский чехословацкии халкъашта юкъера доттагIал дегIадоалалараи чIоагIдараи селлара дукха хIамаш даьча новкъоста Климент Готвальда цIи.

Шун парте истори эггара хьалха мехка йизза йола паргIатои лоIами бахьан долаш къахьегача халкъо лоаттабеча къовсама керте эттача коммунистий турпалала истори да. Мюнхена къахьача хана духхьал коммунистий парти яр, из эхь тIадожаш вIашагIбелла барт эгIавалца харцахь лаьрхIа ца Iеш, аьхха нийсагIа бола. Чехословаки ший лоIаме хулга кIалхардаккхарга бода никъ — фашистски гIаьрахошта хоадамболлаш хIама тохара. Советски Союзо де лаьрхIа новкъостал тIаэцара никъ дIахьекхар.

Советски халкъо лаккха мах бу фашизм эша а яь котало йоаккхача чехословацки патриоташа лаьцача даькъа. Тхона дагайоагIа кхерамо тIехьашка ца боахаш хиннача подпольщиккий майралнарала, Людвик Свобода командованегIа хиннача чехословацки корпуса тIема никъ, Словацки къаман восстане дакъа лаьцарий, цун кулгалхой — Карел Шмидке, Густав Гусака, Ян Шверма, кхыча новкъостий майрал, дагадоагIа чIарх аьнна дIаметтахьа лийча Советски Эскара доакъош новкъостала а доагIаш гIеттача Прага къонахчал. Тхона дика ховнемецки гIаьрахоща чехашеи словакашеи лоаттабаьча къовсама бокъонца дола дог а из вIаштIехьбаьккхар а Чехословаке Коммунистически парти хиннилга.

Чехословацки болхлой класса карагIдаьнна исторически денале гIулакх а хинна дIаэттаб 1948 шерара революционни февраль. Чехословаке къахьегамхоша шоай Коммунистически парте кулгалца IаьдаI шоай бе а делла, ходамболлаши кхы юха ластаргдоацаши социалистически наькъа тIа даьккхад мохк дегIаухилга. Социалистически революце хьалхашкара дIаьлхай мохк паргIатта дегIаадара новкъарлеш хинна тIеххьара духьаленаш. Кхы хургйоацаш дIаяьккхай капиталистически эксплуатаци, экономически кризисаш, хьабе болх ца хилар.

Революционни феврало Чехословакена хьалхашка хьабийллаб социализма никъ — производительни низаш чIоагIа дегIауха никъ, къахьегамхой вахара боарам тIа-тIа айлу, чехаштеи словакаштеи шун мехкарча кхыча къамашта юкъера бокъонца цхьатарарча бокъонегIеи вежарашхеи дола гIулакхаш чIоагIлу, культураи Iилмаи рузкъаш къахьегамхой шеррача массашта дIакаралу никъ.

Коммунисташта дика хов, керда общество хьалъяр общественни вахара ерригa уклад революционно йохаеш йола чоалхане творчески процесс, лоаттабенза ца боалаш классови моастагIчунца къовсам лоаттабеча хьалашка гIолла чаккйоалаш йола процесс йолга. Довзанза долча лаькъашка хила тарлора гIалаташ а ка ца йоалаш дола хIамаш а. Цхьабахьда, КПЧ-ес ах бIаь шера баьча балха итогаш белгалйоахаш дола керттердар — из да массашца цхьана, массай хьаштий духьа социализм хьалъеча парте даьха, шеко йоацаш дола толамаш.

Чехословацки халкъ йиззача бокъонагIа доккхал де йиш йолаш да цун историе чухь социалистически эра хIанзле а белгал а йоаккхаш карагIдийннача башхадикача хIамаех. Социально - экономически эргалоний цу тайпара динамизм, цу тайпара масштабаш хьалха йиззац мехка е йовза йиш а хиннаяц.

Историе чухь эггара хьалха духьал социализмо кхоачадаьд гIулакх бокъонца йола демократи хьахиларга, общество хоадамболлаш дола дакъа кхоачадаьд къахьегача нахага, кхоанарча денах цар тешам болийтаб, сага личность массе оагIорахьара дегIаахара торонаш Iалашъяьй. ХIанзара Iилма - технически прогресс санна болча сийлахь - боккхача низах эффективнегIеи дерригача халкъа духьеи пайда эца вай деношка торо лур духхьал социалистически строй я.

Чехословаке къахьегамхошта таханехьа а шоай опытагIа хоалу кердача строя уж совленаш. Цудухьа шеко яц, социализм хьалъеш дIахо толамаш ме доах, уж, социализма уж совленаш кхы а кIоаргагIеи йиззагIеи гучаюргхиларах.

(Йистедоалар 3-ча оагIо тIа).

КЪАХЬЕГАМА СОВГIАТ

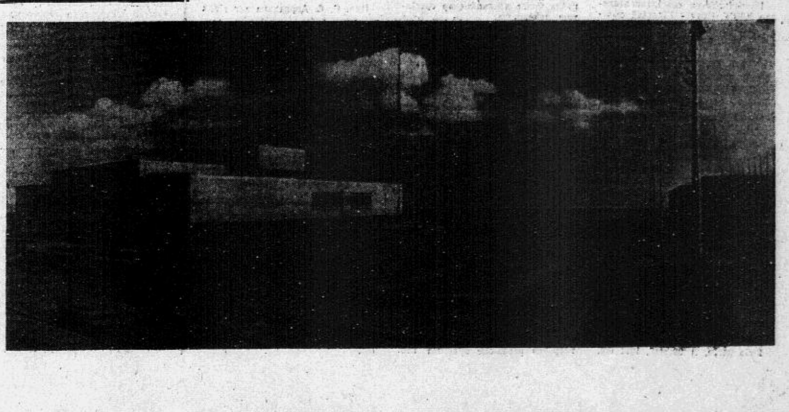
Укх шера план 25 декабре кхоачашъе аьнна деххараш тIа а ийца, дог раьза хинна хьаллаьцай Грозненски опытно-экспериментальни завода коллективо Октябрьски революце орден лелаеча «Старогрознефть» НГДУ мехкдаьттахоша дIайолаяь патриотически инициатива. Доахача къахьегама толамаша къаьгга хьахьокх цо ший декхараш толамца кхоачашдергхилар. Товарни продукци арахецареи продукцена реализаци яреи пхе бетта план завода болхлоша хIанзлехьа тIеххоачашъяьй. Ер бутт боллехьа планал совгIа цар арахецаргья бIаь эзар сома маьха продукци. Уж толамаш доахача белгалъяьнна дика къахьег П. Я. Вершинин, Е. Я. Шуликов керте латтача участкай коллективаша.

Б. КОСТОЕВ.

УЛЬЯНОВСК. Ленински мемориальни комплекс.

А. Овчинникова сурт.

ТАСС фотохроника.

Совхозе хиннача партийни собранера

Чулоацам кIоарга болаш, принципиальни къамаьл хилар Наурски района «Терский» жа леладеча совхоза коммунистий собране. Цар йийцар КПСС XXIV съезда итогаши совхоза партийни организаце декхараши. Пренеех къамаьлаш даьраша белгалдоахар совхоза кхаш леладераша, хьайбаш леладераша, баьцадараш кхедераша дIадаха юбилейни шу къахьегама овсарле лакха йолаш чакхдаьккхалга. Паччахьалкхенга юртбоахама продукци йоххара ерригa планаш кхоачашйир, чIоагIйир доакъара база, совхоза технически база лакхъеннай. Боахама дIадахача шера хинна пайда 273 эзар сом ба.

Цу дерригне вIаштIехьдалийтар 1971 шу лакхарча- темпашца дIадоладе, КПСС XXIV съезда накъа долхаш тIанйца лакхара социалистически декхараш кхоачашдир совхоза къахьегамхоша. ДIадахача шера цу ханага диллача паччахьалкхенга дехка дулх 38 тонн, шура 30 тонн дукхагIа яр.

Дика къахьийгар совхоза жа леладераша а. ХIара бIаь устагIанна тIехьара юкъера лаьрхIача 110 Iаьхар хьакъоастабе вIаштIехьдаьлар цар, хIаьта хьалха латтача жа Iуй А. Исмаилова А. Авдуева, А.-М. Бяташева жа Iулапка кхы а лакхагIа хилар из хьувкъам. Цу Iулашкарча хIара бIаь устагIанна тIехьа 125 Iаьхар хилар. ХIанз сихбенна жа лоргаш ба совхозе — из бехктокхаме кампани я. Планага диллача совхозо паччахьалкхенга дохка дезар 250 тонн тха да, бакъда, къахьегамхоша из дукхагIа дохка дош деннад — 270 тонн.

Собране иштта дийцар механизатораша, кхаш леладераша толамца къахьегар бахьан долаш совхозе агротехнически лоацпача хана бIаьстан юхье дIаюв культураш дIайийнилга. ХIанз совхоза кхаш леладерашн механизаторашн дIайийнача культураштa гIулакх деш ба, Iалашду гIожа доакъар.

Уж дерригаш а деган гIоздоахаш гIулакхаш да. Цхьабакъда, коммунисташа дукхагIа теркам тIабахийтар кхоачамбоацараш дар.

Совхоза керттерча экономиста нов. Зорьенкос белгалдир керттера дар продукци дукхагIа хилийтари из яккхарга дIабода мах лохагIа хилийтари долга. ХIаьта 1970 шера итогашка хьежача гучадаргда цхьайолча продукцега дIабода мах планах хила безачул лакхагIа болга. Масала цхьа центнер шура йоаккхаш планагIа 19 соми 26 кепиги дIадахийта дезача совхозе 23 соми 43 кепиги дIадахийтар.

Цу хьакъе дукха кхоачамбоацараш да совхозе укх шера а, духхьал цхьа хьакхарч лелаю отрасль мара яц рентабельни.

Нов. Зорьенкос белгалдир уж хьалаш тоадара дола наькъаш. Лакхъе еза хьайбай продуктивность. Рентабельни хургйий хьайбай отрасль, нагахьа санна къонача бежанашта, планага диллача 340 грамм хила дезача дийнахьи буси тIаккета дулх 200 грамм мара ца хилча. Лохбе беза доакъарах шийх дIабода мах а. ВIалла а ла йиш йоацача хIамаех лаьца масал доаладир цо. Хий деттача лаьтта дIайийна люцерна дIадахача шера юкъера лаьрхIача гектара тIара 32 центнер яьлар. ХIаьта лоалахарча боахамашка цу тайпарча лаьтташкара хIара гектара тIара 80 центнерага кхаччалца люцерна чуяхь. КхоалагIа никъ ба балхашта комплексни механизаци яр. Тамаш йолаш хIамаш дийцар керттерча экономиста цу хьакъехьа. Масала, дукха ахча дIадахийта комплексни механизаци йир коа тIара салхазараш леладеча ферме дIадахача шера. Бакъда дIадаха ахча а, хьийга къа а дайнад ала йиш я, хIана аьлча юххьнца цхьан ах шера болх беш а хинна хIанз сеца латт, пигара механизмаш. ХIаьта болхлой хьалха санна деррига а балхаш кулгашца деш ба.

Совхоза коллектива укх шера хургдолча экономически хьокхамашта лоархIаме хургйола ха я хIанз латтар. Цкъа-дале жа лоргаш латт, шозлагIа-дале Iалашдеш да доакъар. Цу шинна а балха юкъе дола кхоачамбоацараш, йолаш йола новкъарленаш йийцар коммунисташа шоай собране. Царех лаьца къамаьл дир комбайнера нов. Исмаилова, № 2 йолча отделене управляющи волча А. Колоева, автогаража диспетчера Кастерина, кхыбараша.

...Кастерина собране гучадаьхар жа лоргача нийслуш дола цхьадола вIалла а ла йиш йоаца кхоачамбоацараш. Иштта № 3 йолча отделене геттара во лорг жа, хIара устагIанна тIа кIезигага дале а 200—250 грамм тха дус. Шин болх ца бовзаш я укхазара классировщица а. Уж кхоачамбоацараш сихха дIа ца доахе боахама дукха зе хургда.

А. Колоева белгалдир отделене къахьегамхой теркам тоъал доакъар Iалашдара тIабаха болга. хIанзле 200 тонн йол аргIаш даь дIаоттаяьй. Бакъда тракторaш ца тоъар бахьан долаш хийцца сеннаж кийчъяра болх дIабахьа йиш йоацаш латт.

Къамаьлаш даьраша иштта теркам тIабахийтар Iилма- практика хьалха латта методаш балха юкъейоалаяра, цу хьакъехьа дукха гIулакхаш де лерхI совхозе къаьстта укх шера, а пятилетке а. Укх шера 3 эзар гектар лаьтта кийчдергда гурахь ювча культураштa ах парови обработка а еш, 700 гектара тIа цхьатарра минеральни удобренеш а товсаш дIайийнай хьажкIаш, 2500 гектара тIа дождевальни установкашца хий деттаргда, 300 тонн баьца хьоар кийчдергда, хIаьта уж цхьадола балхаш мара дац.

ИйслагIча пятилетке боахам дикка дегIабоагIаргба. Нагахьа санна 1970 шера хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача чуйийцар 18,2 центнер ялат дале, 1975 шера из 21,4 центнерага кхаччалца лакхде лерхI, хIара Iаттагара яьккха шура 2600 килограмм яле пятилетка тIеххьарча шера из 2950 килограмм хилийта лерхI хоалуш лакхлургда кхыдола хьокхамаш а.

Собране къамаьл даьча коммунисташа белгалдоахаш дар къахьегамхошта материальнии моральнии поощрени яра гIулакх кхы а лакхде дезалга. Укх шера социалистически яхье белгалбаьннараштa дала аьнна хьожадаь ахча да: хьайбаш леладерашта — 2850 сом, кхаш леладерашта — 2600 сом, доакъар Iалашдерашта — 3550 сом. Цу гIулакхаша къахьегамхой балхацара безам совбоаккхаргба.

Совхоза коммунистий собране баьча соцам тIа дIаяздаь КПСС XXIV съездо юртбоахама къахьегамхошта хьалхашка отталаь декхараш кхоачашдар хIаране гIулакх хилар, хIаьта цу гIулакха шоай беррига а теркам тIабахийта лаьрхIад.

А. ГАДАБОРШЕВ.

ЦIЕ БАЙРАКХ — КОТБАЬННАРАШТА

Укх деношна КПСС Нохч-ГIалгIай обкомои Министрий Советои соцам баьб къахьегамхошта культурни гIулакх деча толамаш дахарехи культурно - просветительни болх дика вIаштIехьбаккхарахи КПСС обкомеи Министрий Советеи карара-кара тела ЦIе байракх Сунженски района культура отдела хьожайойла аьнна.

С. ШАДИЕВ.

ПРОДУКЦИ ДИКАГIЕИ ДУКХАГIЕИ

Бахача наха эша товараш Iалашдара даькъе доккхий декхараш хьалхашка оттадаьд КПСС XXIV-ча съездо. Уж толамца кхоачашдара шоай низ ца кхобеш къахьегаш ба Нохч-ГIалгIай химически завода болхлой. Тха заводе дукха арахец бахача наха чIоагIа хоатташи дIаэпаши йола лакокрасочни продукци- бытовой химе продукци, кхо литр хула балонаш, шушаш, кхыйола продукци. Тха заводо арахеца шушаш вай республике бахача нахага кхаьча ца Iеш Серноводски Ачалукски минеральни хиш арахецача заводашка, Грозненски йий доаккхача заводага, кхычарга кхоач. Цул совгIа заводе арахеца йолаьй скважинашта бурув тохача эшаш йола конденсированни сульфитспиртови барда. Вай мехка эггара хьалха из продукци арахеца йолаьй тха заводе.

Завода партийни, профсоюзни организацеша- инженерно - технически болхлоша укх тIеххьарча шерашка дукха мероприятеш чакхъяьхай завода коллективо арахеца продукци дукхагIа хилийтаран потребителa хьашташ дикагIа кхоачашдаран. Дуккхача цехашта реконструкци яьй, халача балхашта механизации автоматизации яьй. Тишъенна къаьна оборудовани дIа а яьккха цун метта кердаяр оттаяьй. Болхлой хьалаш тоа а деш лакхъяьй производства эстетика, арахецача продукце дикал.

ДIаяхача пятилеткагIа реконструкци йир басараш, белила, олиф арахецачеи стекольнии цехашта. Из бахьан долаш цу цехий производственни мощносташ 2—3-зза лакхъеннай. Стеклотарни цехе йIайхача хала балхаш дергдоацаш гIулакх вIаштIехьдаьккхад. Цул совгIа дIаяхача пятилетка шерашка керда хьалъяьй дукха производственни зданеш, сооруженеш, 140—180 сага тоъаргйола бытовой помещенеш.

Иштта мероприятеш чакх а йоалаш хьинаре къахьегар бахьан долаш пхе шера планал совгIа арахийца тайп-тайпара продукци 2520 эзар сома маьха хилар. Реализаци еш йола продукци цу юкъа 70 процент лакхъелар. Цхьан сома маьха керттерча фондашка дIалаьрхIача арахеца товарни продукци 2 соман 16 кепиган лакхъелар- хIаьта къахьегама овсарле 92 процентн болхлой алапи (материальни поощрене фондера лур а тIехьа) 30 процентн лакхделар. Болхлой дукхагIа хилара чотах яьнна хIамаш дац уж. Цу шерашка заводе болх беш бола нах 53 саг кIезигбелар, хIаьта арахеца продукци шозза дукхагIа хилар.

Завода коллективо чIоагIа лоархIаши сий деши ба уж толамаш доахача хьинар кхо ца деш къахьийга засыпщицаш Ф. Евменева, Т. Дубаева, машинист В. Мухин, лаборантка В. Кусткова, аппаратчик М. Бачаев, сепараторщица Р. Колесникова- контролер - сортировщик В. Богатырева, кхы дуккхабараш. Юкъера лаьрхIача шоай сменни нормаш 150 — 160 процент кхоачашъю цар. Химикий дезача денна къахьегама совгIат а кийчдеш хIанзлехьа хьалхарча ах шера задани кхоачашъяьй цар.

БIарччача шера ударни къахьегара тIахьехаш йола Октябрьски революце орден лелаеча «Старогрознефть» НГДУ мехкдаьттахой патриотически инициатива хьал а лаьца, лакхара социалистически декхараш тIанйцад тха завода коллективо. Уж толамца кхоачашдергхилар хьахьокх хIанз доахача толамаша. Укх шера хьалхарча 4 бетта товарни продукци арахецареи продукцена реализаци яреи паччахьалкхен план ханал дуккха а хьалха кхоачашйир химикаша, планал совгIа арахийца тайп-тайпара басараш, белила, олиф, балонаши шушаши 45 эзар сома маьха я- хIаьта планагIа лаьрхIачул совгIа реализаци яь продукци 15 эзар сом мах болаш я. Уж толамаш кхы а лакхдеш къахьийгад шоай дезача цIейна накъабоагIача завода химикаша май бетта. Цудухьа из кIей дезеча дийнахь кхоачашъе лерхI оаха пхе бетта план. Планал совгIа арахецаргья итташ эзараш сома маьха продукци.

КарагIдаьннaчох кхоачамбаь Iе йиш йолаш - дац. 9-ча пятилетке тха завода коллективана хьалхашка латтараш чIоагIа лоархIамеи бехктокхамеи декхараш да. Шеррача ассортиментах арахеца йолае еза лакокрасочни продукци, стеклотараш, бурувдеттараштa чIоагIа эшаш йола КССБ яха продукци. 1975 шера арахеца басараш 10—12 эзар тоннага дIакхоачаде деза, хIаьта сийрда басараш 8—9 эзар тоннага кхачийта. Цу хана арахеца олиф 6500—7500 тонн хила еза. Промышленноста отходех пятилетка чакхйоалача хана тха заводе арахецаш хургья 3—4 эзар тонн цинкови пигменташ. ДIахо а дукха балхаш дергда халача производственни процессашта- механизаци еш, къаьнача оборудованена метта кердаяр уттаеш. Дикка тоалургда укх пятилеткагIа болхлой къахьегама хьалаш, лакхлургья производства эстетика. Цу шерашка хьалъергья 50 сага лаьрхIа йола керда столови.

Пятилетка хьалхарча шера план 28 декабре кхоачаш а еш планал совгIа арахецаргья 80 эзар сома маьха продукци. Халача балхашта механизаци ярах, къахьегам Iилман ларда тIа вIаштIехьбаккхарах дIадахача шера хиннaчул 10 процент лакхъергья укх шера къахьегама овсарле. Уж декхараш кхоачашдара тIаерзаяь я завода хIара болхлочун- инженерно-технически болхлочун творчески уйлаш.

А. ТОМАСОВ,
Нохч - ГIалгIай химически завода директор.

ТОРОНАШ ЛЕХАШ

КПСС XXIV-ча съезда решенеш кхоачаш а еш, химикий дезача денна сийленца накъабахара къахьегама вахте эттача Грозненски химически комбината химикаша доаха къахьегама толамаш дика да. ДIаяхача пятилетка план ханал дуккха хьалха кхоачаш а еш, планал совгIа цо арахийцар 13 миллион сома маьха продукци. Арахецача продукцега дIабода мах лохбарах, къахьегам Iилман ларда тIа вIаштIехьбаккхарах, планал совгIа продукцена реализаци ярах цу юкъа паччахьалкхенна планал совгIа баь пайда 6,8 миллион сом хилар. Керда мощносташ болх бе йолаялийтара чотах а доацаш, духхьал производствана интенсификаци яреи из эргаяккхареи чотах 37,3 процент дегIаера цу шерашка комбинато арахеца товарни продукци, хIаьта къахьегама овсарле 57,6 процент лакхъелар. ДIаяхача пятилетка шерашка вIаштта 17-зза Еррисоюзни социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай цу коллективо, цунна еннай СССР Министрий Советеи ВЦСПС-и карара-кара тела ЦIе байракх. Укх шера хьалхарча квартала итогех пIаьхха а делар цунна из деза совгIат.

БIарччача шера ударни къахьегара- тIахьехаш йола Октябрьски революце орден лелаеча «Старогрознефть» НГДУ мехкдаьттахой патриотически инициатива хьаллаьцача химикий коллективо кхы а дикагIа къахьегама толамаш доах ийслагIча пятилетка хьалхарча шера. Товарни продукци арахецареи цунна реализаци яреи пхе бетта план 26-ча мае кхоачаш а еш, дика къахьегама совгIат кийчдаьд цар шоай дезача цIейна. Пхе бетта планал совгIа арахецаргда цхьа миллион сома маьха фенол, ацетон, полиэтилен, синтетически дубитель, спирт, кхыйола химически продукци. ХIаьта планагIа лаьрхIачул совгIа реализаци ергья цхьа миллиони 352 эзари сома маьха продукцена.

Ши-шегIа хинна а доацаш къахьегам кхетамца вIаштIехьбаккхар, шоай хьинар кхо ца деш болхлоша, инженерно - технически болхлоша къахьегар бахьан долаш вIаштIехьдаьнна хIама да из. Дукха балхаш даьд комбината коллективо къахьегама овсарле лакхъяра а арахецача продукце дикал тоаяра а тIадерзадаь. Цох лаьца цхьа масал доаладергда вай. Комбината № 15, № 18 йолча цехашта эшшача боарамагIа бедал арахеца вIаштIехьдалаца дIадахача шерашка цу комбината № 16 йолча цеха коллектива. Цу гIулакха дукха уйла йир комбината творчески къахьега Iемараша. Цеха окисленеи ректификацеи колоннана реконструкци йир дукха ха йоацпаш. Из бахьан долаш колонна къахьегама овсарле 15 процентага кхаччалца лакхъелар, тоаелар феноли ацетони арахецара йолча бедала гидроперекиса дикал а. Цул совгIа цу цехе укх шера хьалхара квартал чакхйоалача хана окислене керда установка болх бе йолаялийтар. Цех кхы шер а ца еш дуккхагIа продукци — лоархIаме бедал арахецара хьалъяьй из установка. Из установка болх бе йолаеннaчул тIехьагIа цеха коллектива къахьегама овсарле 12 процент лакхъелар. Из лоархIаме мероприятеш чакхъяхар бахьан долаш шера арахеца продукци дIалаьрхIача 10 эзар тонн феноли 6300 тонн ацетони дукхагIа арахец цеха коллективо хьалха арахецаш хиннaчул. Цу тайпара мероприятеш кхы дукха а чакхъяьхад комбината кхыча цехашка а.

Боккха пайда баьннаб комбината коллективана Щекински метод производствана юкъейоалаярах а. Духхьала дIадахача шера Щекински методо вIаштIехьдалийтар кхычахьа балха гIоргволаш 227 болхло мукъавакиха. Болх беш бола нах кIезиг а беш, комбината коллектива къахьегама овсарле 6,5 процент лакхйир. Из кердадар производствана юкъедоаладарах барх1 бIаь совгIа болхлой, цу дакъе 325 ремонтника злапеш итт процентагара 30 процентага кхаччалца лакхделар. Укх шера къахьегама овсарле лакхъяра даькъе бехктокхаме декхараш хьалхашка латт химикашта. Цун боарам планагIа 6,1 процентага кхоачабе беза цар, цхьабакъда арахеца продукци дукхагIа хилийтара чотах из лакхъяла йиш йолаш яц ши процент мара. Цудухьа къахьегама овсарле лакхъяра ийслагIча пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра укх шера а дукха балхаш дергда комбинате Щекински метод производствана юкъекхухьаш, къахьегам вIаштIехьбоаккхалга тоадеш, къахьегамеи производственнии дисциплина чIоагIъеш, болх беча мощносташта реконструкци еш.

Уж мероприятеш чакхйоахача хьинаре дакъа лаьцад комбината рационализатораша, изобретателаша, новаторaша. ХIара виълагIвола химик рационализатор ва комбинате. Духхьала дIаяхача пятилеткагIа цар кийч а яь производствана юкъейихьача 3630 рационализаторски предложенеи 40 изобретенеи паччахьалкхенна баь пайда ши-ах миллион сом да.

Вай мехкарча химически предприятешта юкъе эггара кIезигагIа бензоли углеводородни бедали дIайохийт Грозненски химически комбинате арахецача продукце цхьан тоннага. Дукха балхаш ду комбинате арахецача продукце дикал лакхъяра а: Укх шера цига арахецача ацетона паччахьалкхен «дикала знак» еннай. ХIанз комбинате фенола, изопропилбензола «дикала знак» яккхара хьинар кхо ца деш къахьегаш ба химикаш. Иштта къахьегама толамаш доахаш накъабаьхкаб химикаш шоай дезача цIейна.

КарагIдаьннaчох кхоачамбаь Iе дагa бац химикаш. КПСС XXIV-ча съезда Директиваш тIа белгалдаьхача декхарашка хьежжа ийслагIча пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра лакхара социалистически декхараш тIанйцад химикаша. Укх шера план 25 декабре кхоачаш а еш, планал совгIа арахеца лерхI 2500 тонн фенол, 1400 тонн ацетон, 3 эзар тонн спирт, полиэтилен цаI-ах эзар тонн. Къахьегама овсарле лакхъергья ялх процент, цох щекински метод производствана юкъеяхарах кхо процент а лакхъеш. Гуш махиллара хьалхашка латта декхараш бехктокхаме да. Уж декхараш толамца кхоачашдара шоай ерригача торонех бизза пайда ийбу комбината коллективо. Белгалбаьнна дика къахьегарца коллектив чIоагIа лоархIаши сий деши ба аппаратчикаш И. Т. Андросов, А. А. Павлов, А. Х. Цоев, слесараш В. Степанов, М. Мамаев, электрик Н. Г. Цвигун, Т. Гордалоев, кхы дуккхабараш а. Цар шоай декхараш массаза диззаи цIенеи кхоачашду.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ЦIея сийна

В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода дуккхача цехий, установкай коллективаша динача къахьегама толамашца деззу Химикий цIей. Къаьстта дика къахьегаш я коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеча Литвинов Василий Алексеевич керте латтача кхоалагIча цеха коллектив. Мехкдаьтта продукци арахецара 5 бетта план кхоачашъяьй цо. Укх юхедисача деношка планал совгIа цеха технологаша арахецаргья массехи эшелон мехкдаьтта продукци. Иштта дика къахьегаш ба цига А. С. Исаков, Ю. И. Гречкин, Т. Т- Забелина керте латтача установкай технологаш. Мехкдаьтта сийрда продукци арахецара пхе бетта задани кхоачашъяьй цар а. Шоаш доаха къахьегама толамаш технологаша хетаду шоай дезача цIейна.

А. ФОМЕНКО,
тха штате йоаца корр.

Грозненски химически комбината цехашта юкъе хьалха латтарех я нов. Кальной керте латтача феноли ацетони арахецача цеха коллектив. Цхьа бутт дIабахийтац цо бетта план тIеххоачаш ца еш. Товарни продукци арахецара пхе бетта задани 26 мае кхоачаш а еш дика къахьегама совгIат кийчдаьд цар шоай дезача цIейна. Цига белгалъяьнна дика къахьегаш я аппаратчица комсомолка Ткачева Валентина, «В» смена начальник Пузанов Евгений, аппаратчица Колпикова Людмила, кхыбараш.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) аппаратчица В. Ткачева, смена начальник Е. Пузанов, аппаратчица Л. Колпикова,

С. ХУГАЕВА сурт.

СОВГIАТАШ ДIАДЕННАД

Ножай - Юрта района культура ЦIагIа Iалаьмате дукха нах гулбелар. Цига хилар колхозни производстве хьалха латтараштa СССР орденаши медалаши дIаялара хетаяь торжественни собрани. ДIаяхача пятилетках юртбоахама продукташ яхара, уж паччахьалкхенга йоххара план кхоачашъяр белгал а доаккхаш орденаши медалаши елар 43 сага.

Паччахьалкхен совгIаташ дIаделар КПСС Нохч - ГIалгIай обкома шоллагIча секретара. парте XXIV съезда делегата нов. Р. В. Вахаева.

Ленина орденаш елар А. Шерипова цIерагIча колхоза бригадира Мудушев СаIид - Селима, Гагарина цIерагIча колхоза колхозхочоа Кагирова Iайшета. Къахьегама ЦIеча Байракха орденаш елар Х. Нурадилова цIерагIча колхоза колхозхочоа Абдулхакимова Зарихата, КПСС Ножай-Юрта райкома хьалхарча секретара нов. Янгульбаевна, кхычарна. «Знак почета» яха орден елар КПСС XXII партсъезда цIерагIча колхоза председателa Абдулшеидов Юнаса, колхозхочоа Бердукаева Хасрайна. Нов. Вахаева гулбеннараштa дийцар КПСС XXIV съезда решенеш, царца диззза района къахьегамхошта хьалхашка латтача декхарех. Цо даькъала дийцар совгIаташ.

Партена а правительствана а шоай къахьегама иштта боккха мах барах баркал оалаш къамаьлаш дир Ойсуев Мусхадже — XXII партсъезда цIерагIча колхоза бригадира, Мудушев СаIид-Селима — А. Шерипова цIерагIча колхоза бригадира, Янгульбаев Ахьмада Вахас — КПСС Ножай - Юрта райкома хьалхарча кхы а дикагIа къахьега шоаш секретара. ДIахо йодача хана кийча болга дIакхийкадир совгIаташ деннараша.

* * *

Шелковской станица. 26 мае юртбоахамеи промышленнии производстве хьалха латтарий совещани хилар районни культура ЦIагIа.

Юртбоахама производство дегIайоалаечеи лаьттанцареи хьайбашкареи йоала продукташ паччахьалкхенга йоххара пхе шера план кхоачашъечеи даьха толамаш а, хIаьта иштта кхачан промышленность дегIайоалаяра пхе шера план кхоачашъеча даьха толамаш а бахьан долаш хьожаяь СССР орденаши медалаши колхозий, совхозий, промышленни предприятеи хьалха латтача 94 сага цу совещане СССР Лаьккхехьарча Совета Президиума цIерагIа дIаелар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара нов. С. С. Апряткина.

Ленина орден дIаелар нов. Н. А. Юшковна — «Коминтерн» колхоза паркома секретара; Октябрьски революце орденаш нов. Н. А. Анохинайна — «Путь к коммунизму» колхоза доярка, нов. М. Т. Кравченкона — В. И. Ленина цIерагIча колхоза коа тIара оалхазараш леладечоа, нов. Н. А. Эсмухамбетовна — «Шелковский» совхоза жа Iуна, нов. Д. П. Ярмаша — комсаш лелаеча «Гребенской» совхоза болхлочоа; Къахьегама ЦIеча Байракха орденаш дIаеннай нов. К. Н. Амантельаиевна — Менжинске цIерагIча колхоза жа Iуна, нов. И. А. Проньякина, — «Червленский» колхоза тракториста, нов. А. А. Филипповна — «Красный пахарь» колхоза комбайнера, кхыбараштa.

Нов. С. С. Апряткина дег тIара даькъала бийцар совгIаташ деннараш, ловца баьккхар царна цар балхо тIа доккхий толамаш дахар, чIоагIа уназцIонеи ираз долаши уж бахар ловш. Ше къамаьл деш совещане дакъа лаьцараштa цо дийцар КПСС XXIV съезда исторически решенеех Коммунистически парте планаш кхоачашъяра даькъе района партийни, советски органашта а къахьегамхошта а хьалхашка латтача декхарехи.

СовгIаташ деннарий цIерагIа къамаьлаш дир ни. Н. А. Юшкова, Н. П. Травина, Н. А. Эсмухамбетова. Шоай къахьегама лакха мах барах дег тIара баркал йоахар цар партенеи Советски правительстваненi.

1971 шера планаш ханал хьалха кхоачашъяра керда, доккхагIдола социалистически декхараш тIанйцар юрта боахамеи промышленни предприятеи хьалха латтараша.

СИЙРДА ДЕНОШ

Грозненски района юрта боахама кхашкара къахьегамхой, хьайбаш леладераш болча каст-каста бIаргаго йиш я Старо-Атагински культура ЦIен агитбригада самодеятельни артисташ.

Юрта боахама болхлошта юкъе дукха ба шоай болх тIехдика беш бола къахьегамхой. Цхьабакъда нийслу балхах «лоралураш» а. Цу шинна а тайпарча нахах ала хоза а ира а дош корадоагIа самодеятельни артисташта. Агитбригада программана юкъе я сатирически байташ, сакъердаме сценкаш, иллеш, дукхача къамий халхараш, парте XXIV съезда решенеех йола беседаш.

Укх тIеххьарча хана Ермоловски коа тIара оалхазараш леладеча совхоза, баьцадаарий-шурий совхоза кхыча боахамий кхай тIарча станашка, шурий-товарни фермашка хиннаб артисташ.

Боккха болх бу юртарча культура ЦIен коллективо шоай юрта бахача наха культурно гIулакх дара а. Шоай низашца концерташ уттадарал совгIа г. Грознерча самодеятельни коллективай артисташ а хьех цар шоайцига хьоашалгIа. Иштта, каст-каста хул цига хьоашалгIа В. И. Ленина цIерагIча культура Двореца артисташ. Дукха ха йоацаш В. И. Ленина цIерагIча культура Двореца самодеятельни коллективо деннача концертага хьожаш хилар «Ермоловский» совхоза, ДОК-а- леспромхоза, машиннаькъа къахьегамхой, юкъерча школа дешархой юрта баха нах.

Я. ЦУЕВ.

ЭКОНОМИКА ДЕГIАЙОАЛАЯР — ХЬАЛХАРЧА МОТТИГЕ

ГIишлошъеча управленей кулгалхошта меттел хIара мутIаерча болхлочоа а дика ховш да боахама хьалашка хьежжа керда гIишлош хьалъелга, къаьнарчарна ремонт елга сихагIа чакх ме доаккх экономика дегIаахара новкъостал хургдолга. ГIишлошъяра йоккха программа кхоачашъю Нохч - ГIалгIай АССР колхозий юкъарча гIишлошъеча Управлене.

Укх тIеххьарча шерашка дIаюха лелача механизированни колоннаша дукха керда объекташ хьал а яь дIаеннай республика боахамашта- Алхха дIадахача шин шера гIишлошъяра балхий план 153 процент кхоачашъяьй.

Къаьстта дика къахьийгад шоашта йоагIа задани 140 процент кхоачашъяьча Шелковской района гIишлошъераша а, 150 процент кхоачашъяьча Сунженски районерчар а.

Къахьегама овсарле дегIайоалаярца цхьана болхлоша йоакхо йир болх барга дIабода мах лохагIа хилийтара а. Болхлошта луш дола алапий дукхагIа хургдола гIулакх дир цу райенашка.

Къахьегамхой балхацара безам совбаккахара юкъедоаладаьд цар ахчан премеш тела, моральни поощренеш елга.

Ерригача объединене гIолла кIезига болх бац управленей экономически эффект дегIайоалаяра а. ДIаяхача пятилетке 2,9-зза дукхагIа хьалъяьй юрташка гIишлош. Деча балхашка дIауха ахча кхоадарах паччахьалкхенна баьнна пайда 500 эзар сом ба. ГIишлош хьалъярга дIадахийтача хIара сомо паччахьалкхенна луш бела пайда 7,2 копейкага дIакхаьчаб. Иштта пайдане болх дIахьоча доккха новкъостал хир хIара управлене, участке, ерригача объединене баьча балха итогаш наха дIайовзийтаро.

Парте XXIV сезда решенеша белгалдоакхх хьалхашка латта декхараш кхоачашдара балха эффективность лакхъе езилга. ХIара дIалодача сомах дукхагIа пайда баргбола гIулакхаш Iалащделга да тха декхар.

Парте решенеша къаьгта гойт из кхоачашдара наькъаш. Биза пайда эца декхарийла да тхо керттерча фондех, лохбе беза балхашка дIабода мах, материалаш кIезигагIа йоаергйола наькъаш лаха деза. кулгаца ду балхаш кIезигде деза. Геттара лоархIаме да хьалха латтарий опыт массанена дIайовзийтар.

Къаьстта белгалъяккха лов сона Шелковской районера МСУ. Цун кулгалхо ва А. М. Медведев. «Старогрознефта» къахьегамхой кхайкарал хьал а лаьца цу управлене коллективо лоацдача хана Менжинске цIерагIча колхозе хьалъль яьккхар 1500 устагIа лаьрхIа ши жел, кхоъ наха чуба ха цIа, «Коминтерн» колхозе 400 Iаьса лаьрхIа помещени, «Червленский» колхозера культстан: пхийтта трактор - кIал лоаттаергйола кхоалле. Экономе режим нийса лелаярах гIишлонмонтажни балхага дIадодача рузкъа 1,8 процент ахча кходе. а вIаштIехьдаьлар цар.

Дика дIадоладаьд ийслагIча пятилетка хьалхара шу тха ПМК, ДСУ, Шалински МСУ болхлоша а.

Тхоай керттера декхар лерхI оаха тахан ерригача управленеша йиллача хана денна лош кхоачашдар, колхозашка хьазъе мел еза гIишлош сихагIа хьалъяьхар.

Ала деза цхьацнайолча районашка кхоачамбоацараш долга а. Масала, колхозий юкъара гIишлош хьалъелга дика лелац Сунженски районе. Дукхха а паччахьалкхенна зе а хулаш дIахьу укхаза болх. ХIанз цу боахамна тIалатт 100 эзар сом ахча.

Юртбоахама Сунженски управлене болхлоша пIелг-пIелгах тохац МСУ белх тоабара. Цул совгIа укх шин шера царех хьаьрчар 40 эзар сом да.

Парте XXIV съезда Директиваша тхогара дIалех юрташка сихагIа а дикагIа а гIишлош хьалъяр. Из кхоачашдара тхона новкъостал эш юрта боахама управленешкара, боахамий кулгалхошкара.

А. БУХТИЯРОВ,
«Чечингколхозстрой» объединене керттера экономист.

НОВКЪОСТА Л. И. БРЕЖНЕВА ДАЬ КЪАМАЬЛ

(Йистедоалар. Долалур 1-чу оагlо тlа).

Вежарашха долча социалистически мехкий халкъий дезале духьашха бокъонца йола кхерамзле кхаьчай Чехословакега, из бокъонца ший лоlаме хургхилара, ший доазонаш чlоагlа латтаргхилара тешам хиннаб цунна. Ший дикка йоккхача промышленни потенциалаца шун мехко шийгара дакъа лаьцад дунен социализма экономически низ чlоагlбеча. Халкъий машари паргlатон бахьан долаш, империалистически lазапен агрессеи политикана духьала леррагlа ший гlулакхаш чакхдоахаш бола хьинаре низ хиларах тарра дуккха а дуккагlа лакхденнад дунен халкъашта юкъера ЧССР сий. Паргlатонна тlехьарча къовсамхоша ерригача континенташка белгалбоах дунен революционни процесс дегlаяра даькъерча Чехословаке Коммунистически парте боккха лоархlам.

Бакъдар аьлча, массанена а езаш шун мехкара керда, бокъонца йола халкъа строй, массанена а мегаш дац ЧССР-е социализм чlоагlъялар. Чехословакена шийна чухьа а корадаьд ше феврала карагlдаьннараш дунен халкъашта юкъерча реакце чlоагlа хьал а лоацаш доадаь дlадаха, Коммунистически парти обществерча ший кулгалдара даькъах яккха, шун мехкара социализма лардаш шоаш бухъяха, цун исторе лелам тlехьашкахьа юхалостабе гlерташ дола дlаяхача ханара низаш. Шаьккха а бакъ хиннаб, социализмагара коммунизмага довлара исторически зама «чакхъяланза йолча хана массаза а реставрацега догдоахаш хул эксплуататораш, хlаьта из догдоахийла реставраци е гlортарга йоал» (Соч. бизза гулам, г. 37. оагlо 264) яхаш В. И. Ленина баь нийсача хьехамо Чехословаки вежарашха долча мехкашара хийраяккха, социалистически содружествах из дlакъоастае, империалистий мукъагlа яхийта гlийртаб контрреволюционераш.

Цхьабакъда, хlанз массанена а гуш да, шун парти коталонца бирсача тохкамашта юкъера яьнна хилар. Цун дикагlа долча низаша, цун керттерча ядрос сийленца лайнаб тlемаца баь тохкам. Цар никъ дlакъайлаб вlашагlтехача чурчен арахьарчен контрреволюце айяьча антисоциалистически истерен буржуазно - националистически угарен бlехача талгlена, хоадамболлаши толамен къовсам болабаьб обществера парте кулгалдара дакъа юхаметтаоттадар духьа, йиш хилийтаяц социализма мехкашцара вежарашха йола Чехословаке цхьоагlо толхае.

Цунах латт Гусака укхаза гетт ара нийса ма аллара, халача минуташка принципиальность, чlоагlа лоlам, шун мехка революционерий, фашизмаца даьча тlемий турпалий, феврала майрача бlухой, социалистически Чехословаки хьалъярий ноахало къовсам лоаттабеш мел даьха хlамаш лорадеча денал гайтача эзараш а эзараш а болча чехословацки коммунисташта карагlдаьннараш.

1969 шера апреле хиннача КПЧ ЦК Пленуме чехословацки коммунисташа хоадамболлаш «ак» аьлар аьттехьарча ревизионисташка социализма моастагlашта гlо дерашка. Из дар хоадамболлаш парте марксистско - ленински хьисап юхаметтаоттадаргахьа ластар. Пленуме хержа КПЧ керда кулгалхой керте эттар партенен общественен юкъерча унахцlенача низаша социалистически строй чlоагlъяр духьа, контрреволюце тийшача балхах хьахинна хlамаш дlадахар духьа лоаттабеча къовсама.

Советски коммунисташа ма барра къоабальбу 1968—1969-ча шерашкарча событей баь а довзаш долча «Кризисни дегlаахара урокаш» яхача документа тlен укх съезде яьча КПЧ ЦК отчетни доклада тlен хьахьекха а бола мах. Шун партен мехкен вахаререча лоархlамеча этапа яь кlоарга марксистско - ленински анализ тlайолаш дола уж документаш дунен халкъашта юкъера лоархlам а кlезига болаш дац.

Социализмана карагlдаьннараш лора а деш, чехословацки коммунисташа къовсам лоатта а баьб, лоатта а бу шоай халкъа къаман хьашташ бахьан долаш санна, иштта берригача коммунистически юртамукъален болама интернационални хьашташ, машарен социальни прогрессен хьашташ бахьан долаш а. Цудухьа хlана дунен коммунистически боламе иштта лакха я Чехословаке Компартен цун кулгалхой—новкъостий Густав Гусака, Людвик Свобода, социализма гlулакха тlехьарча юхабаргбоацача кхыча къовсамхой авторитет. Чоалханеча хьалашка цар хьахьекхар шоай социалистически дай-мехка иразе из тоалулгеи дунен социализми хьаштех дlахада йиш йоацаш лоархlаш бола цlена патриоташи дог тийша интернационалисташи шоаш хилар.

Новкъостий! КПЧ Центральни Комитета отчетни докладо а съезда делегаташа даьча къамаьлаша а вайна хьалхашка доаржадий хьаоттаду социалистически строй чlоагlъяр духьа лоаттабеча къовсамерча чехословацки коммунистий шеррача хьинарах дог тешадеш дола сурт. Цунца их тахан шун ерригa парти а шун берригa мохк а. lилма - технически прогресса карагlдаьннарех пайда эцара ларда тlа социалистически экономика массе оагlорахьара тоалулга вlаштlехьа а доахаш, социалистически боахам лелабара методаш эргайоахаш тоа а еш, шун парте чlоагlа лард йолл къахьегамхой вахара материальнии духовнии хьалаш массе оагlорахьара тоадара, социалистически общественни отношеней ерригa система дlахо дегlайоалаяра.

Съездо чехословацки халкъа хьалхашка хьаеллаш йола дог ураувттаду перспективаш хьахиннай, новкъостий, эггара хьалха парти бахьан долаш баьча тlем тlа шо котдаьнна да, марксизма-ленинизман социалистически интернационализман принципаш тlа из кхотаелга оаш вlаштlехьдаьккхандаь. Уж перспективаш хьехиннай, новкъостий, буржуазена гlо - дераш — эшадергдоацача ленинизма герзах шун парти яккха гlийрта а социализм «тоаяреи» «кердаяккхареи» бахьан а уеттадеш из хlалакье, капиталистически порядкаш юхаоттайргахьа мохк лостабе дага хинна а бола аьттехьара ревизионисташ оаш бохабаьндаь. Цунца цхьана шун парте бокъонца хьахьекхад, революционерехленинцех даллаза дергдоаца кердадар кхетадеш хилар, догматизма рутинерствон тlа ца эцаш, яленеица лелабу творчески йиъ цкъа шаьръенна яьнна формулаш алхха кердаяхарца ца хушийташ ше хилар.

Тахан шоана карагlдувлараш, новкъостий, кховненах бlубенна шо хилар городерча а юртарча а дуккха миллионаш болча къахьегайхой вахара хьашташа маяххара бола нийса никъ парте белгалбара ларда тlа латт. Шоай хlара деннарча опытага гlолла дог теш цар цунах. Коммунистически партена шоаш тешаме хилар, цун политиках шоай бенна тешам цар хьахьокх бокъонца дог тешадергдолча тайпара — гlулакхашца, кхолламеча къахьегамца. Духьал из бахьан долаш лоацдача хана юхаметта а оттаьй бlубенна дlахьалхашкахьа гlа боахаш а йода социализм ревизионистски «тоаераша» бухагара дензи мельаьи ма дарра аьлча кризис тlаоттаргйолча дlакхоачаьи йола мехка экономика.

Деза новкъостий! Вай хьалхагlа а дувца дийзад классови моастагlчунца лоаттабаьча лирача къовсамах шун парте кхетаяь урокаш ЧССР дlахо дегlаахара меттел, кхыча социалистически мехкашта а, кхыча коммунистически партешта а лоархlаме хиларах.

Шун опыто цlаькха а дагадохийт социализма мехкий коммунистий деза декхар керда общество хьалъяра чакхдоахача дерригача гlулакхашка лоарзагlа ца боалаш Ленина васетий, цуп сийлахь - бокхача хьехама революционни маlана леррагlа ахар, моллагlча тайпара гlийрта а ленинизм юхамаччахьа яккхеи харцъеи гlертилга оппортунизма моллагlа гlулакхаш хоадамболлаш юхадеттар. Цу опыто цlаькха а кхы цlаькха а хьахойт, шё ший сатедар мел кхераме да, социализма моастагlаша лелаеча зуламеча гlулакхий ерригача формай хьакъехьара фел южа ца еш лоаттаелга мел чlоагlа эшаш да. Цо lомаву дунен халкъашта юкъерча империализма тийшача балха акцешта духьала леррагlа къовсам лоаттабанза баргбоацилга кхетаде. Цо хьахьокх, Коммунистически парте кулгалдара дакъа дуккхача къахьегамхощара цун бувзамаш чlоагlдар, массашта кхетам балара беча партийни балха стили методаши хадданза эргайоахаш тоаяр, социалистически демократи леррагlа дегlакхувлар мел лоархlаме да.

Вахаро цlаькха а дог тешадеш бакъ даьд социалистически мехкий коммунистий сийлахь-йоккхагаяз, классови моастагlашцарча къовсамера цар тешаме когглортолгеи низ бола герзи, социалистически интернационализма, низ, социалистически паччахьалкхений вежарашха кхотаенна хилар, цар йохаргйоаца солидарности вlаши хьаллацари хиннаьга долга, хургхилар.

Классови къовсамашка чlоагlъеннача Чехословаке Коммунистически парте социализм хьалъеча керда хlамаш карагlдувларга бlубенна бут къахьегамхой. Керда вахар хьалдеш доахкача халкъий сийлахь - йоккхача цхьоагlон чlоагlа звено а йолаш дерригача дуненна хьалхашка дlаотт тахан Чехословацки Социалистически Республика, цудухьа цхьанне а цlаккха а вlаштlехьдаргдац Чехословаки социалистически лагера юкъера дlаяккха, вай вошали доттагlали толхаде.

Новкъостий! Социалистически паччахьалкхенаша Варшавски Договора организацена юкъе, Экономически Вlаши новкъостал дара Совете, шин оагlорахьара лоаттадеча бувзамий доазонашка хьинаре цхьана къахьегар хьалхашка уетташ дола дешаш новкъосташха цхьана дувцар, ший лардага диллача алхха бlарчча цаl бола арахьара политически никъ кийчбари чакхбахари, практически чакхдоахача гlулакхашта айхха координаци яр — цу дерригача хlамаша боккхагlа хулийт социализма низ, чlоагlъю дунен событей лелама цо еш йола воздействи.

Империалистически агрессена духьала къовсам лоаттабеча Индокитая халкъашта, lарбий мехкий патриоташта, Азе, Африка Латински Америка, хlаьта иштта Европейски континента а кхыча халкъашта а шоай опыте, шоай мехкий кхелашка холу машар, паргlато, социальни прогресс лораяра социалистически паччахьалкхенаша цхьа барт болаш вlаши дага а ювлаш чакхдоахача гlулакхаша дикача оагlорахьара еш йола lалаьмате йоккха влияни.

Нагахьа санна Европах лаьца дийцача укхаза социалистически содружества мехкаша леррагlа чакхбоахача наькъо хlаязле а реальни беркат денад машар чlоагlбара, вай континента паччахьалкхенашта юкъе машаре, вlаши гlойле йолча тайпара цхьана леладу гlулакхаш дегlакхувлара гlулакха. Факташта тlакхаьчача бlарган дlадувшадеш мел боапараша, вай деношкарча бакъ йолчун объективно мах бераша ца кхетаде йиш яц, вай хана европейски машара эггара тешамегlа йола чlоагlале духхьал социалистически содружество хилар. Европе бокъонна чlоагlа машар оттабар духьа вай цхьана лоаттабу къовсам тlа-тlа дуккагlа кхетабу общественноста шеррача гlоазарашка санна, иштта европейски паччахьалкхений дуккхача правительствай оагlонгахьара а.

Реально кхетаду вай хlамаш. Вайна бlаргагу европейски кхерамзле lалашъяра даькъера прогресс соцас гlерташ хилар, вайна хов цунна тlехьашка латтараш малаш ба.

Социалистически паччахьалкхений конструктивни инициативаша бойкот яр духьа бlарчча концепци хьадага лаьцай, царга диллача европейски проблемаш ерригаш а цкъа, бlарчча цхьан комплексе мара кхыча тайпара къоастае йиш йолаш яц яхаш йола. Цу тайпарча наькъаца Советски Союзацарчен Польски Халкъа Республикацарчен ФРГ договорашта ратификаци елга халача хьала тlа оттаде, ерригача Европа юкъара совещани гулъелга тlехьадаккха, Мюнхенски диктат юххье денз — укххазара хьайоагlача ерригача ший тlехьаленца — бакъ ца хилара Бонно мукlарал дар санна дола лоархlаме дош а чулоацаш, кхыйола проблемаш къоастаяра новкъарле е гlерт.

Цхьабакъда, массаза а лелае йиш яц халкъий машарцеи кхерамзлецеи спекуляци. Ерригача Европе цхьана гlулакхаш леладелгах политически торг хила йиш яц. Теша безам бар вай, европейски мехкий паччахьалкхений деятелашта дlаяхача ханара трагически урокаш практике теркалъяра тоъал шоашкара кхетами реализми корайоагlаргхиларах. Вай теш машарцарен бокъонца йолча кхерамзленцарен халкъий безам юхабоакхалургбоацаш хиларах. Дег тlара тешаш сатувс вай хlанзарча аьттув болаш йолча торонех пайда эцарга а ерригача европейски паччахьалкхенаша машаре цхьана къахьегара чlоагlа лардаш хьалъергхиларга а.

Дунен халкъашта юкъера дерригa хьалаш тоадергдола, социализми коммунизми , хьалъяра даькъера вай йоккхий планаш кхоачашъяра аьттув бола хьалаш lалашдергдола боккха тешам — уж да социалистически мехкаша массе оагlорахьара цхьана леладу гlулакхаш. Мукъаба сона, новкъостий, цу тайпара цхьана леладу гlулакхаш чlоагlдараи дегlакхувларaи тlаберзабаь никъ КПСС-о дlахо а лелабергхилар шун съезда трибунера дlакхайкаде. Из политика бокъонца къоастамболлаш бакъъяьй тха парте XXIV съездо, цудухьа тхоай де йиш йолаш мел дола хlама дергa оаха дунен социализма система—адамлен революционни низашта карагlдаьннача цу сийлахь - доккхача хlаман цхьоагlон низи тlа-тlа дуккагlа чlоагlбара.

Тхона чlоагlа дика хет, из доккха гlулакх кхоачашдеча а шуца новкъостий, оагlув а теха тхоаш долхаш хилар. Вай цхьана чакхдоаха гlулакхаш политике а, экономике а, идеологе а тlа-тlа айхагlеи беркатегlеи хулаш доагlа. Шу хьалхагlа, исторически Пражски граде доттагlала, цхьана гlулакхаш леладара, вlаши новкъостал дара хьакъехьа даьче советско-чехословацки Договора тlа, шоана ма харра, оттадаьд вай мехкий халкъаш дlахо вlаша гарга дугилга, вайна юкъе массе оагlорахьара цхьана леладу гlулакхаш, царца цхьана халкъа боахама бувзамий даькъе а, дlахо дегlакхулилга, хlаьта тхо дог тийша да цунах социализма мехкашта экономически интеграци яра юкъарча гlулакха юкъе лоархlаме дакъа лацар хургхиларах. Цу договорaца вай воашта декхар тlаийцад халкъашта карагlдаьнна социалистически хlамаш, вай шинна а мехка кхерамзлен кхычарех тийша хlама доацаш уж хулгеи лорадара данза дарг мел довцар де. Цу договоро дика гlулакх да а дудерг а да Советски Союзан Чехословацки Социалистически Республиканен юкъера даим латтаргдола , дохаргдоаца доттагlал кlоаргден дегlакхувлен лерхlача бакъахьарча уйланна.

Мукъаба сона, деза доттагlий, тха парте гlулакхийи цуп политика интернационалистски хьисапен лаккха мах барах, тха XXIV съезда решеней лаккха мах барах новкъоста Густав Гусака а укхаза къамаьлаш даьча кхыча новкъосташта а, шоана массанена а дег тlара баркал ала. Доттагlаша къоабалдаро дог ура а оттаду, декхарийла а ду. Мукъаба сона ленински васкеташта тешаме болча советски коммунисташа социализми коммунизми бахьан долаш цхьана лоаттабеча къовсамга гlолларча шоай доттагlий шоаех бенна тешам массаза а бизза кхоачашбергхиларах шоана дош дала.

Сай къамаьл чакхдоалаш цlаькха а ловца баккха безам ба са шун съезда балха тlа бизза толам балар лови. Тхо дог тийша да, цо Чехословаке социализмо дlахо коталонаш яхарга бода никъ булларгболгах а вай мехкий доттагlал кхы а дукхагlа чlоагlдара, ерригa социалистически содружество чlоагlъяра новкъостал дергхиларах а.

Даькъала хийла Советски Союза Коммунистически партен Чехословаке Коммунистически партен денале цхьоагlо!

Шерагара шерага дегlа а ухалда, чlоагl а лулда советскии чехословацкии халкъий доттагlал!

Даькъала хийла социализма мехкий, дунен коммунистически болама, дерригача антиимпериалистически низий цхьоагlон кхоталлари!

Даькъала хилба машар а коммунизм а!

(Новкъоста Л. И. Брежнева къамаьлага чlоагlа уйла тlаяхийта ладигlар дlаьхдаь деттача тlоараша цкъа санна дукхаза а юкъагlдаьхар из).

НОХЧ-ГIАЛГIАЙЧЕ БАХА НАХ

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР СТАТИСТИЧЕСКИ УПРАВЛЕНЕ ХОАМ

1970 ШЕРА 15 ЯНВАРЕ БАХАЧА НАЬХА ЕРРИГСОЮЗНИ ПЕРЕПИСА ДАННЕШКА ХЬЕЖЖА ЙОЛЧА РЕСПУБЛИКЕ БАХАЧА НАЬХА ДУКХАЛЕИ СОСТАВЕИ, ДЕШАРА БОАРАМА, КЪАМИЙ СОСТАВА, ВАХАРА ЭША РУЗКЪА ТIАДОАГIАЧА МОТТИГИЙ ХЬАКЪЕХЬА

1. 1970 шера 15 январе хиннача Ерригсоюзни переписа даннешка хьежача Нохч-Гlалгlай АССР-е вахаш хиннав 1064,5 эзар саг, цу даькъе маlа нах 498,3 эзари кхалнах — 566,2 эзари. Республика городашка вах 444,1 эзар саг, юрташка — 620,4 эзар саг.

1926 шера Нохч-Гlалгlай АССР хlанзарча доазон тlа 539 эзар саг ваьхав. Цу хана денз республике баха нах шозза гаргга хlана бац аьнна дукхагlа хиннаб.

Бахача наьха Ерригсоюзни переписаш хиннача 1959 шераи 1970 шераи юкъерча 11 шера бахача наха 354,1 эзар саг тlаккхийттав, е 1,5-зза дукхагlа хиннаб. Цу юкъагlа шера юкъера лаьрхlача 32,2 эзар саг тlаккхеташ хиннав бахача наха, е 3,7 процент.

Городашкен городий хьисаперча поселкашкен бахача наха хьалха перепись яьчул тlехьагlа 150,4 эзар саг тlаккхийттав, юрташка бахачарна — 203,7 эзар саг.

Республикански центре — г. Грозне бахача наха бlаь эзар гаргга саг тlаккхийттав, хlаьта 1970 шера 15 январе уж 341,3 эзар саг а вар.

Юкъарча дукхалга диллача городашка баха нах тlехь-тlехьагlа дукхагlа хул. 1926 шера республика городашка 18,8 процент нах бахар, 1939 шера — 27,4 процент, 1970 шера — 41,7 процент.

Городашка баха нах дукхагlа хул нах бебарах а юрташка баха нах городашкен городий хьисаперча поселкашкен баха дlаахарах а, хlаьта иштта юрташкарча нах бахача пунктех городской яраш ярах а. Промышленность дегlаярца дувзаденна хьахилар керда городаш — Аргуни Назрани, болхлой поселок Карабулак.

2. Республике бахача наьха ханструктура миштай укх даннеша хьахьокх:

	эзар саг		Итогаш процентаща лоархlаш	
	1959 ш.	1970 ш.	1959 ш.	1970 ш.
Республике баха беррига нах	710,4	1064,5	100	100
нах цу даькъе:				
0—4 шу	107,1	128,1	15,1	12,0
5—9 шу	89,3	142,4	12,6	13,4
10—14 »	50,3	138,2	7,1	13,0
15—19 »	53,4	112,5	7,5	10,6
20—20 »	121,5	110,5	17,5	10,4
30—39 »	89,6	141,7	12,6	13,3
40—49 »	70,5	103,6	9,9	9,7
50—50 »	58,6	73,9	8,2	6,9
60—69 »	37,6	64,6	5,3	6,1
70 шу даьнна а кхы боккхагlа а бараш	29,5	49,0	4,2	4,6

1970 шера берригач бахача нахах 20 шерага кхаччалца ха яраш 521,2 саг хиннав, царех республике бахача берригача нахах ахаш гаргга хул.

Бераш кlевигагlа дарца дувзаденна укх тlеххьарча шерашка лохъеннай зlамагlдолча берий процент, хlаьта 70 шу даьнна а кхы боккхагlа а бола нах дукхагlа хиннаб. Шозза гаргга дукхагlа хиннаб бlаь шерал тlех ха яраш. 1970 шера яьча переписа даннеегlа республике вах бlаь шу даьнна а кхы совгlа ха йола а 478 саг, царех 114 маlа саг ва, 364 — кхалсаг.

3. Тайп - тайпарча хана группашка ме лмаlа нахи мел кхалнахи ба хьахьокх укх данеша:

хан группаш	1970 шера 15 январе хинараш (эзар саг)		Из ха йолча 1000 кхалсага еррал кхоач	
	маlа нах	кхалнах	1959 ш	1970 ш.
Республике баха беррига нах	498,3	566,2	849	880
Цу даькъе:				
0—9 шу	137,5	133,0	1047	1034
10—19 »	126,0	124,7	1021	1010
20—29 »	51,5	59,0	877	873
30—39	66,8	74,9	783	892
40—49 »	46,0	57,5	706	800
50—59 »	29,4	44,5	636	661
60—69 »	24,2	40,4	604	599
70 шу даьнна а кхы боккхагlа а бараш	16,9	32,1	486	527

1970 шера берригача бахача нахах 46,8 процент маlа нах бар, кхалнах — 53,2 процнт. Маlача наьхеи кхалнаьхеи цу тайпара дукхала соотношени хиннай йоккхагlа ха йола нах дукхагlа хиларахи, хlаьта керттерча даькъе тlоам хилари бахьан долаш.

20 шерага кхаччалца ха йолча бахача наха юкъе маlа нах кхалнахал дукхагlа ба.

	1000 маlача саган халеаган юкъе мари сесаги долаш бахаш ба	
	1959 ш.	1970 ш.
15 шу даьнна а кхы боккхагlа а бола республике баха беррига нах:		
Маlа нах	718	669
Кхалнах	557	551
городашка баха нах:		
маlа нах	701	667
кхалнах	534	543
юрташка баха нах: маlа нах	723	670
кхалнах	578	558

4. 1970 шера яьча бахача наьха переписа хьахьекхад берригача нахах мари сесаги долаш бахаш 395,3 эзар маlа саги кхалсаги хилар, е республике бахача берригача нахах кхоалагlча даькъал совгlа.

1959 шераца нийсдича мари сесаги долаш бахаш бола нах хувцабалар укх даннеща хьахьокх.

Мари сесаги долаш баха нах Нохч - Гlалгlай АССР-е бlарччача мехакрчули Российски Федерацерчули кlезиг - дукха кlезигагlа ба.

5. Переписа итогаша хьахьокх бахача наьха образоване боарам цахаддаш лакхлуш боагlилга. Лакхереи юкъереи образовани йолча наьха дукхал 11 шера укх тайпара хувцаденнай:

	Эзар саг		1970 ш. 1959 шераца проценташа нийсдича	10 шу кхы тlех ха йолчеи бахача наьха 1000 сага лоархlаш	
	1959 ш	1970 ш		1959 ш	1970 ш
лакхереи юкъереи (иззан йизза йоацеи образовани йола беррига нах цу даькъе:	153,5	286,4	187	299	391
лакхера йистеьнна	10,7	23,4	219	21	30
лакхера йистеяланза	4,5	8,4	187	9	14
юкъера специальни	22,9	39,1	171	44	49
юкъера юкъара			237	53	81
юкъера йизза йоаца	88,3	151,2	171	172	190

1959 шера бахача наьха перепись хинна чул тlехьагlа шозза совгlа дукхагаl хиннаб йистеьнна лакхереи юкъереи образовани яраш. Образоване боарам лакхбалара темпаш къаьстта дика гуш я 1939 шера хиннача переписа даннешца нийсйича. 1939 шера йистеьнна лакхера образовани йолаш кхо эзар гаргга саг вар республике, 1970 шера перепись яьчул тlехьагlа уж хилар 23,4 эзар саг, е 8-зза дукхагlа.

Бахача нахах болх бечарна юкъе образоване боарам дикка лакхагlа ба, белгала аьлча:

	Болх беча 1000 сага лаьрхlача;	
	1959 ш.	1970 ш.
Лакхереи юкъереи (йизза) образовани йола беррига болх	386	516
бу нах цу даькъе:		
лакхера йистеьнна	33	54
лакхера йистеяланза	9	13
юкъера йизза йоаца	68	87
юкъера юкъара	60	115
юкъера специальни	216	247

Цунца цхьана болх бечарна юкъе 1970 шера 1959 шерарчул кlезигагlа хилар юххьанцара образовани йола нах, хlаьта юххьанцарчул а лохагlа образовани яраш кхоалагlа дакъа кlезигбелар.

Республике дlахо а йодаш я городашкеи юрташкеи бахача наьха образоване боарам гарга боалабара процесс, хlаьта иштта гарга боагlаш латт маlача наьхеи кхалнаьхеи образоване боарам. Цу цхьан хана болх беча кхалнаьха образоване боарам маlача наьхачул сихагlа лакхлу.

6. 1970 шера яьча бахача наьха Ерригсоюзни переписа данеегlа ерригача СССР-е а Нохч - Гlалгlай АССР-е а нохч - гlалгlай халкъа дукхал еррал хилар:

	(НГlАССР СССР		НГlАССР-е бахаш бараш проценташца
Беррига нохчий гlалгlайи цу даькъе:	771	622,6	81
	613	508,9	83
гlалгlай	158	113,7	72

Къаманген наьна меттагеи диллача Нохч - Гlалгlай АССР-е баха нах укх тайпара бекъалу:

1970 шера яьча бахача наьха переписах

	Укх къамах бола нах (эзар саг)	Итог проценташ-ца	Шоай къаман меттах шоай наьна мотт лерхl (проценташ)	Шаьра хов эрсий мотт (проценташ)
Республике баха беррига нах	1064,5	100	97,6	80,6
цу даькъе:				
нохчий	508,9	47,8	99,5	67,7
гlалгlай	113,7	10,7	99,3	71,5
эрсий	367,0	34,5	99,9	100,0
Дагестана народносташ	19,7	1,8	90,8	71,6
эрмалой	14,5	1,4	69,6	91,7
украинцаш	12,7	1,2	48,0	95,3
татараш	5,6	0,5	78,6	91,1
жугатий	5,0	0,5	52,0	96,0
хlирий	2,7	0,2	77,8	88,9
Кхыдола къамаш	14,7	1,4	65,3	89,8

Дуккхача къамех бола нах бах Нохч - Гlалгlай АССР. Хlара къаман дукхагl аболча наха шоай къаман меттах наьна мотт лерхl. Цунца цхьана республике дахача къамех болча дукхагlа болча наха шаьра шоллагlа мотт хов, керттерча даькъе — эрсий бар. Цо ший даькъе дика новкъостал ду республике даха дерригa къамаш культурно дегlадоаладара.

7. 1970 шера яьча бахача наьха переписа оттайир бахача наха вахара эш рузкъ тlадарах йола даннеш. Шоай доалахьарча гlонна болча юрта боахаме къахьегараш кlезигбалара чотах общественни производстве болх беш дола бахача наьха дакъа дегlаденад. Эггара хьалха общественни производствана дукхагlа юкъеззаб городашкей юрташкеи баха кхалнах.

1959 шера берригача бахача наха юкъе 5,6 процент бар пенсионераш, стипендиаташ, паччахьалкхен кхыбола иждивенцаш. 1970 шера 10,5 процентага кхаччалца дукхагlа хилар уж. Хlаьта городашка бахача наха юкъе 15,2 процент ба паччахьалкхен иждивенцаш, юрташка бахачарна юкъе — 7,2 процент. 1970 шера 15 январе болх беш воацаш 100 эзар пенсионер вар республике. Цул совгlа, болх беш бола пенсионераш перепись еча хана общественни производстве къахьегаш болчарца дlаязбаьб.

Лаьрхlача 1971 шера цхьоалагlча январе республике вахаш вар 1083,9 эзар саг, е перепись яьчул тlехьарча цхьан шера 19,4 эзар саг тlаккхийттав.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР СТАТИСТИЧЕСКИ УПРАВЛЕНИ.

МОСКВА. Вешняки - Владычински яхача 82-ча квартале № 1 йола нах чубаха 9-зза вlаштlаръяь корпус хьалъеча тохкам беш я балха овсарле лакха йолча башенни крана экспериментальни образец. Цун белгалагlа йола башхало я опернеш шин группана екъар: мухь айбара новкъостал деча тlаьско деталаш хьалъайю, хlаьта вlашагlдехкача керттерча тlаьско дlаувттаду уж. Хlара механизмо вокхах тийша хlама доацаш кхоачашъю шин операцеш.

Управлене шин пульт я крана. Цхьанне новкъосталца крановщика керттерча тlаьска управлени ю, шоллагlчун новкъосталца гlишло хьалъеш волча такелажника мухь айбара новкъостал деча механизмана управлени ю. Монтажникашта, крановщика такелажника юкъера бувзам лоаттабу «Стройка» яхача портативни радиоустановка новкъосталца.

Из кран хьаяьй дуккха арахецаш йолча «БК-180» яхача крана ларда тlа «Мосстроен» ВНИИСтройдормашен СКБ «МОСоргстрой» тресто оттаяьча чертежегlа.

СУРТА ТIА: гlирс хьалбеш латтачара керда кран.

В. Егорова сурт.
ТАСС фотохроника.

БАЛХАШ ДИКА ЛЕЛ

Укх бlаьстено хьахьокх ер шу ахархошта атта хургдоацилга. Каст-каста тlаух морхаш тха Наьсаре а.

Цудухьа сона хац тха бригада кхашка ялат дlадийна даларaи оасара ха йолаяларан юкъера юкъ малагlа я: хиннаяц из. Каст-каста йоачаш хилар бахьан долаш чlоагlа хьалхьайнай оасара баьцаш а. Цудухьа ялаташ дlадувш сеялкаш леллаше а макхаши культиватораши тlехьа а йийза агрегаташ враяха йийзар тха.

Из бахьан долаш хlанз дуккха аттагlа да. Догlа делхача юкъа гучалелха мара кхец оаха цlендаьча кхашкарча оасара баьций. Цаl хlама дlайийна лаьтта чlегlилг йитаяц оаха шозза макхаш ца доахаш, культиватор ца токхаеш. Хlанз йиълагlа йола «этап» я оаха дlайолаяьр.

Ши-бlаь гектар хулача гидуаргий кхай тlа а юххера го баьккха а ваьнна бригаде венав звеньевой Нальгиев Йоакъап культиватор тlехьайолча «Беларусаца». Иштта шоай кхашка кулгаш вlашка ца дохкаш lунал деш ба звеньевойш Татриев Махьмад (цаl йорхlилг ягlац цун 50 гектар хулача коартолий участка тlа), Нальгиев Осман (силоса дlайийна 350 гектар хьажкlаш лелаю цо). Евлоев Халат (пунга 150 гектар ялата лаьрхlа хьажкlаш я).

Уж оарцагlбаьха низ ховш ба. КПСС XXIV съезда ахархошта декхараш хьалхашка отташ яь решенеш я из хьинар, къахьегамцара безам царна телар. Царга хьежжа да механизаторашa хьувкъам кхебара хьакъехьа денна дош а.

Нальгиев Йоакъапа хlара гектара тlара 14 центнер генараш кхедергда аз аьнна декхар тlаийцад (планал 4 центнер совгlа да уж), Нальгиев Осман хlара гектара тlара ше лу моша доакъар 250 центнерага дlакхачийта гlерт. Иштта лакха да кхыча механизаторашa шоешта хьалхашка оттадаь декхараш а.

Цар дош дохаргдац, Хlана аьлча дукхача хана денз тракторашь тlа болх беш лаьттанцара ца къасташ хьабоагlарех ба тха бригадера механизаторaш. Тха ерригача отделенера 1350 гектар лаьтта укх бригада чудоагlаш да. Тхоашкарча 15 трактораца (царех 5 гусеничнн я) lунал а деш кхычахьара новкъостал ца эшаш хьадоагlа тхо. Дlахо опыт, говзал лакхъяларга хьежжа яхы а дикагlа вlаштlехьдаргда цун lунал де.

Дукха балхаш да оаха кхоачашде дезаш. Хlанз мангала ха хьатlаэттай. Доакъара 16160 гектар лаьтта дlадийна рожь хьакха доладеннад тхо. Сеннаж ю оаха пох. Вешта аьлча йокъаялехьа кlоага чу йолл йол, lай хьаькъкхача ше йолчe тайпара моша хургйолаш.

Дlайийна я эрий яьнна а 340 гектар баьцаш хьакха езаш да тхо ха тувла а ца йолийташ. Кхаь тракторни агрегатаца ший ханаlхьа из болх тхоашта чакхбоаккхалургба мотт сона. Лерхlар иштта да тха. Мел эша йолхьингаш, подъемникаш, кхы мел эша йол вlашкатоха тlехьаювза инвентарь, транспорт кийча я тха, иштта да тха.

Бригада коллектива дог тийша я тlаийца декхараш шийна кхоачашдуургхиларах.

Т. УМАРОВ.

Наьсарерча «Экажевский» совхоза lаьлий-Юртарча отделене тракторни бригада бригадир.

«СЕРДАЛО»
3-гlа оагlо, — 29 май, 1971 шу.

ЗАМАННА ХЬАЛХАРА БЕХКТОКХАМ

ВЕДЗИЖЕВ Ахьмад

Дерригача дуненна дицлургдоацача гIулакхашца белгала хилар тIеххьара шераш. Дукха ха йоацаш ший болх чакхбаьккхар вай мехка коммунизма материально-технически база хьакхоллара сийлахь-доккхий декхараш оттадаьча КПСС исторически съездо, ду шерашка вай белгалдаьккхар Октябра шоввзткъе итт шу дизар. Шоай иразера кхоане бахьан лоаттабеча къовсама байракха кIал вай мехкара е, дерригача дунен тIара а къахьегама адамаш кхотадеш чакхдаьккхар Владимир Ильич Ленин вича денз бIаь шу дизар а, немецки фашизм йохаьаь ткъаь пхиъ шу дизар а дезделга.

Кхетадеш да, вай художественни литература а цу гIулакхашта юстара ца хиннелга. Цун торо хилар Ленинах йола лоархIаме произведенеш, историко-революционни темах йола произведенеш хьакхолла, советски сага вахар къаьгга хьахьокха, хадданза вахар дегIадоагIаш хилар белгалдаккха.

Ерригача социалистически культураца цхьана гIа боахаш хьадоагIа нохч-гIалгIай художественни литература а, цун произведенеш юкъе яхай дерригача советски художественни фонда.

БоккхагIа болча новкъосташта уллув, вай заман бакъдолчох а, коммунистически уйлах-нигатах а низ а эцаш, болх беш хьайоагIа къонача гIалгIай писателий отряд. Къонача писателий творчествоца белгала дар — хадданза шоай профессиональни говзал лакхъеш хилар, яздара хьаэцаш йола тема лоархIам болаш хилар, вахара лоархIамегIча оагIонех яздеш хилар. Цудухьа кхетадеш да дукхагIа болча гIалгIай къонача писателий творчество йийшачунна тоам а лоIам а хулаш хилар, цун дагахь-цIенагIа йола уйлаш гIерташ хилар. Ала йиш яц, беррига къонача литератораша сийлахьвоккхача поэта «дешашта готтеи уйлашта паргIатеи хила еза» яхача васкетах шоашта закон даь болх баьб аьнна, бакъда царех хIаравар, ший говзилга а, низага а хьежжа, художественни литература дегIадоаладара гIулакха новкъостал деш ва. Цу тайпара аьлча, вайна тоам беш я къонача писателий Гагиев Гирихана, Плиев Амира, Мякиев Асхьаба, Сатой, Картоев Мурада, Хашагульгов Iаьлий, Ужахова Хадижата, иштта кхычар творчество. Царех цхьабараша хIанзале арахийцад шоай цхьацца, шишша книжка, вожаш арахеца кийчлуш ба.

Сенах язду вай къонача писателаша, сен йоакхо еш ба уж? Фуд цар дог деттадолийтар? ГIалгIай къонача писателех дукхагIа бараш вай общества декхараш кхоачашдара къехьегаш ба; цар шоай произведенешца пропаганда ю вахарцарча дикагIчоа, шийх пайда хьабоалаш долчоа. Из хьахьокх цар произведеней керттера турпал вай заман саг хиларо, вай халкъа вахара хьал ший кулгашца тоадеш воалла саг хиларо. Къонача писателех хIаране ше-шин тайпара язду, цхьанне яздаьр шоллагIчо яздаьчоа тара ца хилийта гIерташ. Цар кхоачам бац вай заман сага духхьал цхьа сурт дилларца, цар шоай произведенешка къаьгга хьахьокх цун уйла, нигат, тIакхача гIерташ цо шийна хьалхашка оттадаь декхараш.

ГIалгIай къонача литераторий творчествах оалаш дар сона дIадоладе лов Гагиев Гирихана произведенешкара. Гагиева язду гIалгIай а эрсий а метташка. Бакъда вай белгалйоаккхаргья гIалгIай метталара цун творчество. Гагиев Гирихана творчествана чу дика цхьан тарлу низ бола лиризм а, лакхара гражданственность а, цун стихаша тешал ду поэтей цун халкъей уйлаш цаIаш хилара, ший ханарча наьха хьаштех поэта ший хьашташ даьха хилара. ГIозален, массаза хувцалуш хьадоагIача вахара тема я Гагиева творчестве керттера моттиг дIалоацаш яр. ХIаьта, ший тайпара, кхычар почерка вIалла тара йоацача почеркаца хьакхолл цо ший поэтически образий дуве.

Ленинцарча, партецарча безамах йола тема массаза хиннай нохч-гIалгIай литературе керттера моттиг дIалоацаш. Из-м кхетадеш а да, хIана аьлча нохч-гIалгIай халкъ бIаьшерашка цунна тIа лаьттача Iазапа кIалхара даккхар Ленинца, партеца дувзаденна да. Бакъда лоархIаме да яз дика дар, произведени эмоциональни низ болаш хилар. Цу хьакъехьа а белгала да къонача поэта Гагиева карагIдаьннар. Аз ювцар цун «Ленин — лаьча» яха поэма я. Цу йоккха йоацача поэмаца сийлахьвоккхача Ленинцара безам хьахьекха ца Iеш, иштта говза белгалбаьккха ба баьчча васкеташ кхоачашдара гIулакха вай ханарча тIехьей бехктокхам.

Бакъда, изал ираз
Кхаьчадац са дегIа..
Кхаьчад кхыдола ираз:
Баьччо урагIъегIа,
Байракх лакха поатто,
Пхорч чакхдийнна байракх.
Цун сий бахьан лета
МоастагIашца майра.

Вай гIаддугаш да вай къонача новкъосташа шоай творчески балхаца доахаш дола толамаш, теша я тешаш хьеж вай цар дегIабахкарта. ХIара денна хIана ягIац аьнна дегIайоагIа Плиев Амира, Мякиев Асхьаба, Картоев Мурада, кхычар говзал. Халкъа дIадехачоаш хIанз долаш долчуш юкъера бувзам хотташ йолча зIанара чIуг лархIа йиш йолаш я цар дикагIа йола произведенеш, вай общества духовни вахар дегIадоаладара лоархIаме гIулакх ду цар. Вахарцара бакъдар лохилга, халкъа хургдар хьахьокхилга — из да вай къонача литературни творчестваца керттерча даькъе гIеттадеш дар. Мякиев Асхьаб, Плиев Амир, Сата, Угурчиев Азмат - Гири, Арчаков Тухан, кхыбараш цхьа башха йоацача темаях язъеш бац, цар хестадераш да советски сага гIулакхаш, цун цIенагIа йола уйлаш. Цудухьа цар адамий дегашка бода никъ лех.

Бакъда, нийса хургдацар вай къонача поэтийи прозаикийи творчестваца кхоачамбоацараш дац аьлча. Вайна ловчул дукхагIа да уж Вай литературни кагирхой дуккха а дикача произведенешта юкъе йолаш я, цар автораша шоай интимни уйлашта социальни гом бе гIерташ йола произведенеш, хIаьта цу тайпара произведенеш вокх литературана юкъе Iаьржача барцкъана даь кIай догам санна хет. Цу тайпарара произведенеш литературни творчестваца цхьаккха хIама доагIаш яц, хIаьта, ши-шин альбомаш тIа дIаязъе мара кепаетта уж пайдана а яц Дале а каст-каста вайна уж хоалу периодически зарба тIа арайийна па Iеш книжкаш тIа кепайийтта.

Ше хIанз а тидам тIагIоргбола цхьаккха лоархIам бола произведени язъяьае а. цхьаццаволча къонача поэто литература закон оттале гIерташ йола произведенеш язъю. ГIалгIай къонача поэтий хIаране хIана яц аьнна я «поэтага», аьнна кхыбараштa мишта язъе еза, сенах язъе еза яхаш хьехар деш йола стихотворени. вешта гуш да уж шоаш хIанз а язъе Iема ца хилар. Духхьал уж мара кхы ледара стихаш яц ала гIертилга дац вай уж стихаш белгалйоахаш хилар. Ледарча стихаех пайдал дукхагIа зулам доал, цар юхабетт литература дешаш бараш. Цхьаша кхоачамбоацараш дар аьнна къонача писателашта вай бехк биллац, бакъда брак йолча произведенешта духьале е еза. Къонача писателашта новкъостал де деза, цул совгIа царгара хьалеха а деза шоаш беча балха бехктокхам бовзаш уж хилар. Цо пайда бергба царна шоашта а, деррига вай литература дегIадара гIулакха а.

Ховш да, художественни литература хIара произведени вай заманца ювзаенна, советски сага гIулакхашта хетаяь хила езилга. Бакъда лоархIамерча темах язъяьче а, язъяра говзал лакха йоаца произведени арахьовлийта мегаргьяц. ХIара произведене мах хоалабеш дар да цун идейни чулоацами художественни формен цхьоагIо йолаш хилар. Цхьацца дола масалаш доаладергда вай.

Дукххача вай къонача новкъосташа язъю безама лирихах йола стихаш. Из кхетадеш а да, хIана аьлча, безам моллагIча ханарча сагага кхача йиш йолаш ба, къона хилча хIаьта а. Долче сага дагара сийрдагIа, цIенагIа йола уйла гIоттаергйолаш язде а деза цунах. Цудухьа новкъа хул цу моча лоархIамерча хIамах поэта ледара стихаш хилча. Хьаэцар вай, Угурчиев Азмат-Гире «Сахула седкъа» яха стихотворени:

Анаюхе сийрдаьлча
Сехула седкъа арабоал.
Малх лоамех дIакъайлабаьлча,
Дега езар гучайоал.

Сахулача седкъаца авторо нийсъеш йолча езаца йоIах язъяь я уж стихаш. ДIахо автор хьахьокха гIерт цун болар, по белгалдоах цун бIаргаш. ТIаккха, поэзи йий укхаза? Из укхаза вIалла йолаш яц. Нийса аьлча, газета тIа диллача йоIа хозача сурто дукхагIа тоам бергба дешаш волчоа цу стихотворене бечул. Долче, цу стихотворене ший декхар кхоачашдаьдац, дешаш волчоа цо бе цхьаккха эстетически салоIам бац.

Массехк шу да къонача поэта Угурчиева стихаш вайна йовза. Дешаш бараштa хоза хеташ стихаш а я цун. Нагахьа укхаза цун ледара стихаш вай белгалйоахе, цо ший болх тоабелга ловш хилар мара хIама дац из.

Дукха ха йоацаш арахийцад къонача поэта Арчаков Тухана «Хетолг» яха стихай сборник. Эггара хьалхарча книжка автора дешаш бараштa тоам бу, хIана аьлча, цо хьахьокх керда поэт хьахиннилга. Вай оалаш да, бIенара доаллашехьа довз хьаэилг, аьле. Бакъда тайп-тайпара хIамаш дагаух Арчаков Тухана хьалхара сборник дийшача. Укхаза тидам тIаоазаш йола стихотворенеш а я. Ледара ярош а яц кIезига. Бакъда ца кхета дешаш, ца йовза обороташ геттара дукха я цу сборникаца. БелгалйоаккхаргЬя вай цу сборника тIара «Хьа Iаьржа бIаргаш» яха стихотворени:

Соца хьайна зоахалол дийцча
ЦIийлуш эхье яха цкъа
Iаьржа бIаргаш эздий
кхоабаш—
— «Юге йоагIа» — аьлар Iа.
Уж Iа безма хьожаь мара,
Ярг ма яцар догар оаз,
Сатем байна латташ яра,
ЦIаьхха горга сатувс аз.

Вай дувцар цу а, иззамо кхача а «Хетолг» яхача сборника тIарча стихотвореней социальни маIан дац. бакъда кхеташ бац цар чулоацам.

Вай мехка коммунистически общество хьалъяра йоккха программа белгалъяьккхай КПСС XXIV-ча съездо. Из кхоачашъяра хадданза писателаша шоай говзал лакхъе езаш, сага вахар дикагIа довза дезаш долча художественни литература декхараш а белгалдаьхад цу программа тIа. Цудухьа шIаккха дишде мегаргдац писателий ерригача Союза хьалхарча съезде «Парте писателаштa ерригa бокъонаш еннай, духхьал во язде цхьа бокъо дIа а яьккха», яха Леонид Сергеевич Соболева аьнна дешаш.

«ДЕ ДЕЗАР ДЕШ»... ДАЦ

Атта вагIац саг редакце латкъа. Нагахьа санна латкъа везаш гIулакх хилча а хьалхагIа гIалат дIадаккха бокъо а декхарийла а йолча инстанце вода.

Иштта баьхкар «Сердало» газете Октябрьски района Ленина цIерагIча городоке баха нах. Иттех саго кулгаш яздаьча каьхато дувц:

«...Ленина улица кхоачалучча, Ленина цIерагIча городоке, зIамига шаьра аре яр. ХьалхагIа, дIадахача шерралца, бераш, кхувшбоагIараш дешарах, къахьегамах мукъаболча хана баьшарча баь тIа хулар. Цхьабакъда укх тIеххьарча хана, цу моттиге тIаувза йолайир нувхаш, промышленни отходаш. Цхьаша болча наха а кхувс нувхаш цу кхалаж тIа. Ха дIа ме йода гув Iовш латт. Дайна жIалеш, цискаш, хIаьта тайп - тайпара талхаш йолча продуктай отходаш дIакхувсар бахьан долаш антисанитарни кхуврч хиннаб цу моттигах. Цу хьакъехьа тхо массехказа лийткъад Октябрьски райисполкоме. Бакъда цар деш цхьаккха а хIама дац.

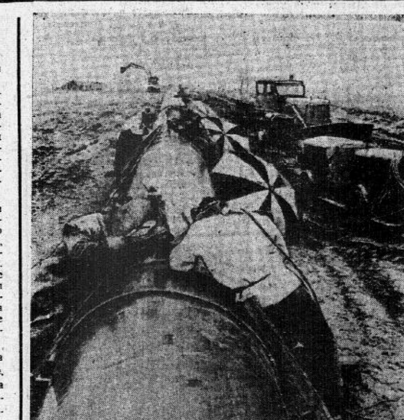
Редакце лаьрхIар нийса а долаш леткъача наха гIо де. Цар яздаь каьхат, кхоачамбоацараш дIадахар а каьхат яздаьраштa жоп далар а дехаш, Октябрьски райисполкоме дIадахьийтар. Дукха ха ялале укх тайпара жоп дера:

«...Укх шера апрель бетта Ленина цIерагIа улица кхоачалучча шаьрача ара дIакхайсача нувхий гув дIашаьрбаьбар. Цхьабакъда цу юхе баха нах совцац цига нувхаш дIакхувсаш. Исполком де дезар деш я районе санитарни бокъонаш телхаераштa духьала, бехке бараштa административни хьисапе бехк бу»...

Эггара хьалха, къахьегамхоша редакце дайта каьхат Октябрьски райисполкоме дIадахьийтадар из кепатоха а дезац аьнна хеташ, райисполкомо долаш дола кхоачамбоацараш дIадахар ловш. Цхьабакъда кхалажа гув ше лаьттача латташ ба хIанз а. Цул совгIа денгара - денга Iовш, баржаш, лакхлуш а боагIа. Вешта из-м исполкома ОКХ заведующенов, Абаева кулг а яздаь дайтача жопах а гуш да.

Исполком «де дезар деш» яле а нувхаш латташ я. Долче, наха салоIача моттиге кхалаж ца Iояйтара Октябрьски райисполком оарцагIъяккхара горисполкомо фу новкъостал ду хьожаргда вай.

М. Р. ПЛИЕВ.

Хьалъеш латта Советски Союз Малхбузехьарча Европа цхьадолча мехкашца ювзаргйолаш йола дунен халкъашта юкъерча транзитни газопровода чехословацки участок. ЧССР-ера пхелагIча пятилетка йоккхагIйола социалистически гIишло я. СССР-ои ГДР-ои дIайохьийтаргйолча йоккхача диаметра турбай 600 эзар тонн Iойилла езаш я чехословацки участкерча цу трассе.

СУРТА ТIА: Малхбузехьарча Словаке Бановцы яхача юрта юххе газопровод юллаш латт.

ЧТК — ТАСС сурт.

Тахани кхоанеи хургда

29 май

В. И. Ленина цIерагIа майда. 18.00. Музыкальни концерт. 19.00. НГНПЗ клуба художественни самодеятельноста концерт. 22.00. Документальни фильмаш.

С. М. Кирова цIерагIа парк. 10.00. «Спартак» общества командай волейбольни яхьаш. 11.00. 16.00 Ловзараш, аттракционаш. 18.00. «Советски буржуазни демократи» яха лекци. 20.00. Документальни фильм. 19.00. Просвещене болхлой Шен художественни самодеятельноста концерт. 19.00. Кагирхой салаIара сайре.

В. И Ленина цIерагIа культура Дворец. 13.00. Революционни сийлен клуб. 16.00. № 2 йолча берий - музыкальни школа отчетни концерт 19.00. Духовой оркестра выступлени. 20.00. Кагирхой салаIара сайре.

Химикий культура Дворец. 14.00 Ленински утрени. 15.00. «Массаза машар хилба» яха утренник.

«Красный молот» завода культура. ЦIа 17.30. «Хозачун дунеи тIа» яха тематически кино.

НГНПЗ клуб. 16.00. «Са боккха Дай - мохк» яха кинофестиваль. «Ленинградаца вIашагIкхетар» яха фильм.

30 май

В. И. Ленина цIерагIа майда. 18.00. Музыкальни концерт. 19.00. «Красный молот» завода художественни самодеятельноста концерт. 20.00 Документальни фильм.

С. М. Кирова цIерагIа парк. 10.00. Бераш лерадара Денна хетадаь цIей. Программе: Пионерий Дворецa халхарен иллен ансамбла концерт, выставка, конкурсаш, спортивни яхьаш. 18.00. «Интеграл» яхача вокальни - иструментальни ансамбла концерт. 19.00. «Бераштa кхетам балара школай а нозанойи лоархIам» яха лекци. 20.00. «Аркадий Гайдар» яха кино.

Химикий культура Дворец. 10.00. Черноречье поселка кхувшбоагIарий футбольни командашта юкъера яхьаш. 11.00. Киноутренник. 17.00. Документальни фильмаш хьокхаргда. 18.00. Духовой оркестра выступлени «ЛадувгIа нохч-гIалгIай ашарашка».

Н. К. Крупске цIерагIа культура Дворец. 19.00. «Мехкашта юкъера СССР хьал» яха лекци. 20.00. Кагирхой салаIара сайре.

НГНПЗ клуб. 11.00 С. М. Кирова цIерагIчен Алханкалан юртий «ДоттагIал, къахьегам» яха цIей. Программана юкъе: берий утренник, цIера команда выступлени, модай цIен моделаш хьокхаргья, В. И. Ленина цIерагIча ДК, НГНПЗ клуба художественни самодеятельноста коллективай выступлени, документальни фильмаш хьокхаргда.

Наьха хьашташ кхоачашдара

Вай республика кооператораш вIаштта кхаь дийнахь хилар г. Нальчике потребительски кооперацe болхлой семинаре дакъа лоацаш. Цу семинаре дакъа лоацаш хилар 33 республика, края, области кооперативни организацей болхлой. Цар дийцар юрташка бахача наха чIоагIа хоатташ дола товараш малагIаш да хьажара я, цар хьашташ кхоачашдара а дешаш.

Семинаре дакъа лоацаш хиннараша боккха пайда ийшар цу лоархIам болча мероприятех, яйзар хьалха латта опыт.

С. ВОРОНИН.

РОССЕ АХКАН БАСАРАШ

Москве эггара йоккхагIа йолча Манежа выставочни зале чакхйоаккхаш я Российски Федераце автономни республикай художникий произведеней выставка. Цецъаьла везаш дац выставке хьохкъ оттадаьча балхий тематика цу выставка официальни цIерал шерагIа я аьнна. Живописа, графика, скульптура балхаш хиларал совгIа, выставке хьохка оттадаьча балхашта юкъе да декоративно - прикладной искусства говзанчаша кийчдаь къаман дувхараш, цIагIа лелаю хIамаш. Выставка йолча деношка Манеже хинна саг лоацаца юкъа чакхвоал Российски Федераце автономни ялхайтта республике гIолла, йовз цу республикай халкъий творчество, быт.

Столице бахача наьха хIанзалца кхы хиннаяц ала йиш я нохч-гIалгIай искусство иштта шера йовза торо. Живописа, скульптура, графика, чеканка итташ экспонаташ я выставке республика говзанчаша кийчъяь. ЛоархIаме да республика художественни школа боккхагIа болчарна нийсса къоначар а дакъа лоацаш хилар. Цар массане а дика вIаштIехьдаьйнад искусстве шо-шоай «дош ала», Нохч-ГIалгIай къахьегамхой сий дола гIулакхаш хьахьокха.

СУРТА ТIА: выставке баьхкараш Нохч-ГIалгIайчен разделе ба.

С. СЕМЕНОВА тексти сурти, Москва.

ИЮНЬ БЕТТАРА ХАОТТАМ

Вай республике июнь бетта фегара юкъера температура лоамашта юкъерча районашка 17 градусагара шаьрача районашка 21 градусага кхоачаш хул. Цхьаццадолча деношка эггара лакхагIа йола температура 35—37 градусага, эггара лохагIъяр — 1—3 градусага дIаккхоач йIовхала.

Шаьрача моттигашка хула йоачаш юкъера лаьрхIача 70—80 мм, къулбехьарча районашка—110 — 130 мм я. Июнь бетта догIаш делхаш 10—15 ди хул, царех ди а къувкъаш — 8 ди.

Укх шера СССР Гидрометцентро беча хоамагIа Кавказа малхбоалехьарча даькъа тIа бетта юкъера фегара температура 21—23 градус хила тарлу (боарамал 1 градус лакхагIа).

Эггара дIайхагIа хила мегаш да хьалхара итт ди: бийсашка хувцалуш 10—15 градусагара 16—20 градусага кхоачаш, деношка 28—33 градус йолаш, вокх юхейисача хана бийсашка 9—14 градусагара 15—20 градусагеи деношка 20—25 градусагара 26—30 градусагеи кхоачаш.

Бетта хургйола йоачаш 50—70 мм (боарамал кIезигагIа) я. 1—7, 15—20 июне дукхагIча даькъе кIеанг-дукха морхаш а йолаш екъа ха латтаргья. Вокх юхейисача хана — хувцалуш морхаш а йолаш, цхьаццайолча моттигашка юкъ-юкъе догIа а делхаш, ди а къувкъаш.

Хьалхарча итт дийнахь къулба малхбоалехьара хьекхаргба мухтIеххьарча итт дийнахь — къулба-малхбузехьара секунде 7—10 метр чIоагIа, цкъаза секунде 12 15 метрга а кхоачаш; 8 июнера 15 июне кхаччалца малхбузехьара секунде 5—10 метр, хIаьта 16 июнера 20 июне кхаччалца — малхбоалехьара секунде 5—8, цкъаза 10—12 метрга кхоачаш чIоагIа хьекхаргба.

* * *

Тахан республике гIоллеи Грозней хувцалуш морхаш а йолаш, дукхагIча даькъе йоачан а йоацаш, малхбоалехьара гIаьххьача боараме, цкъаза чIоагIа, республика къилбаседа - малхбузехьарча районашка геттара чIоагIа мух а хьекхаш ха хила а фегара температура республике гIолла 20—25, Грозне 22—24 градус йIовхал йолаш хила а тарлу. Кхоанеи ломмеи морхаш а йолаш, юкъ-юкъе екха а екхаш дукхагIча даькъе йоачан а йоацаш, къулба-малхбоалехьара гIаьххьача боараме, цкъаза чIоагIа мух а хьекхаш ха хила а фегара температура бийсашка 11—16, деношка 17—22 градус йIовхал йолаш хила а тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

В. Д. СУХИН

1971 шера 28 мае дукхача хана халача лазарах цамогаш хинна кхелхав Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Совета председатела заместитель Василий Данилович Сухин.

В. Д. Сухин ваьв 1906 шера Ростовски области Шахтински районерча Горняк яхача поселке болхлочун дезале. Геттара зIамига волаш дIадоладаьд цо къахьегама вахар. 1917 шера денз цо болх баьб руднике перонщик, слесара гIонча, лаьттанна кIалара болхло волаш. 1924 шера Советски Союза Коммунистически парте вода.

1925 шера денз 1930 шерага кхаччалца В. Д. Сухин комсомольски балха тIа хиннав. ХьалхагIа ВЛКСМ Маньково-Березовски Белокалитвински райкомий секретарь волаш, цул тIехьагIа комсомола Шахтински окружкома секретарь волаш.

1930 шера В. Д. Сухин Грозненски мехкдаьтта институте деша вода. Дешаш волча хана массехказа комсомольски, партийни балхий бехктокхамерча участкашка хьожаву. 1940 шера денз 1949 шерага кхаччалца мехкдаьтта даькъера КПСС Нохч - ГIалгIай обкома секретарь а, обкома шоллагIа секретарь а волаш балхаш даьд. 1950 шера денз 1959 шерага кхаччалца Дагестански областной партийни организаце хиннав парте обкома еза йоккхача промышленноста отдела заведующи волаш а Дагестански АССР Министрий Совета председатела хьалхара заместитель волаш а.

1959 шера В. Д. Сухин РСФСР Министрий Совета советски тIахьожама Къилбаседа - Кавказски группа кулгалхо хул. 1960 шера денз Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Совета председатела заместитель волаш болх баьб. Ше дIа мел хьожаваьча В. Д. Сухина ший беррига низ, хьинар, знанеш дIалора къамий республикай экономика а культура а дегIайоалаяра, халкъий вежарий доттагIал чIоагIдара. Партийни советски активе, беррига къахьегамхоша де а доагIаш, сий дора цун. РСФСР Лакхехьарча Совета, Дагестански Нохч - ГIалгIай и АССР-ий Лакхехьарча Советий депутаталла, парте обкомий членалла хийржав.

Даьхенна хьалхашка даь дика гIулакхаш бахьан долаш В. Д. Сухина Къахьегама Шеча Байракха кхо орден, «Знак Почета» яха орден, Советски Союза медалаш еннай.

Коммунистически партеи социалистически Даьхени тешаме воI Василий Данилович Сухин дукхача хана тха дага латтаргва.

С. С. Апряткин, К. И. Оздоев, М. Г. Гайрбеков, Р. В. Вахаев, М. И. Абубакаров, Х. Х. Боков, М. А. Дорохов, О. С. Беляев, В. В. Варлашкин, Н. Я. Правенький, А. М. Слюсарев, П. Н. Громов, В. И. Жигалов, Р. А. Саламова, С. В. Синельников, О. А. Чахкиев.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Хьажа, ладувгIа

29 май

ТЕЛЕВИДЕНИ:

19.05 — Массанена йола гимнастика. 9.30 — Кердадараш. 9.45—«Массаза малх хилба» яла концерт. 10.30 — УнахцIено». Iилман - познавательни программа. 11.00 — Дешархошта. «Тхоца ловза». 11.30 — Мински тракторни завода 25 шу дуз. Мински передача. 12.00 — «Музыкальни турнир». Ленинградски Кировски заводеи Магнитогорски металлургически комбинатеи художественни самодеятельностий коллективаш вIашагIкхет. 13.00 — Хоржамашта накъадолхаш. Вай кандидаташ (нохчий меттала). 13.10 — Доазол дехьара кино мастераш. Чарли Чаплин. 14.20 — Документальни фильма кинозал. 15.10 — «Старт» яха телевизионни спортивни журнал. 15.40 — «Неожиданная остановка» яха фильм. 16.00 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 17.10 — Дунен халкъашта юкъера программа. 18.00 — «Книжкагара книжкага». Нохч - ГIалгIай книжни издательства керттерча редактора Дахаева выступлени. 18.15—9-ча пятилетка вахте. Химика денга. 18.35 — Мехкдаьттаи химически мехкдаьтта чайхдоаккхачеи промышленноста болхлошта дола концерт. 19.10 — «Маска йоаца паччахьа». Передача дIахьу телевиденеи радиои политически обозревателя Зорина. 20.00 — Голсуорси. «Хьалхареи тIехьареи». Телевизионни спектакль. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Кинопанорама. Ведущи ва кинодраматург Каплер. 23.10 — Концерт.

РАДИО:

6.30 — Юртара вахар (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий»; «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — «Къонах» (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 15.15 — Передачай программа. 15.20 — Концерт (эрсий меттала). 16.00 — «СалоIа сайре» яха музыкальни передача (гIалгIай меттала). 16.30 — Башкирски операйи балетийи оагIонаш тIа гIолла. 17.00 — Москва. 18.00—«Школьни глобус» яха радиожурнал (эрсий меттала).

30 май

ТЕЛЕВИДЕНИ:

9.05 — Бераштa йола Iуйранара гимнастика. 9.15 — Кердадараш. 9.30 — Дешархошта. Ургал бетта сахьат. Ташкентера передача. 10.00 — «Музыкальни киоск». Передача дIахьу Беляевас. 10.30 — Тахан химика ди да. СССР химически промышленноста министраца Костандоваца яь беседа. 10.45 — «Къонал эфире я» Владивостокера передача. 12.10 — Киножурнал. 12.20 — «Сийрда парус». Лакхерча классашка деша багIараштa йола передача. 13.10 — Мехкдаьтта чакхдоаккхачеи мехкдаьттаи химически промышленноста министраца Федоровца яь беседа. 13.25 — «Халхарга бода никъ». Халкъа халхарий паччахьалкхен ансамблa берий хореографически группах дола концерт - очерк. 14.00 — «Инторгмаш-71» яхача дунен халкъашта юкъерча выставкера репортаж. 14.30 — Хоржамашта накъадолхаш. Телевизионни агитпункт. 14.40 — «Вежарий Сароянаш» яха художественни фильм. 16.20 — «ХIанзара ханара саг». Кагирхой программа. 17.00 — Эстрадни программа. 18.00 — Производства хьалха латтараштa дола концерт (гIалгIай меттала). 18.25 — Футболах йола Европа чемпионат. СССР сборни — Испане сборни. Ленина цIерагIча центральни стадионера передача. 20.15 — Даьштен поэзиштеи йола передача дIахьу Ленински комсомола преме лауреата: йоазонхочо Алексина. 21.15 — «Ха». Информационни программа. 21.45 — «Илли доах Магомаев Муслима». Телевизионни музыкальни фильм.

РАДИО:

ХИМИКА ДИ

7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.18 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.25 — Хоамаш. 7.35 — Передачай программа. 7.40 — Москва. 8.25 — Шоана дукхаезача ашарий концерт. 9.00 — Москва. 15.15 — Передачай программа. 15.20 — «Аппаратчик» яха очерк (нохчий меттала). 15.40 — Шоана химикашта хетаю (эрсий меттала). 15.55 — Химически промышленноста болхлошта дола концерт (эрсий меттала). 16.25 — «ДоттагIала мах» яхача Плиева романацара дакъа (гIалгIай меттала). 16.45 — «Къона тIехье» (нохчий меттала). 17.00 — Москва. 18.30 — РадиоладувгIархой заявках дола концерт (гIалгIай меттала). 19.00 — Москва.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, (11 3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам.—3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен, культуран, промышленностен отделий — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделеи бухгалтереи — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект, 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры и промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства—3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ02336. Заказ № 5282.